

**AKDEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PRAHA, 2018

ZDENĚK NĚMEC

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FKULTA

KATEDRA DECHOVÝCH NÁSTROJŮ
HUDEBNÍ UMĚNÍ

Pozoun

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
SVATOPLUK KOŠVANEC

Zdeněk Němec, DiS.

Vedoucí práce: odb. as. Mgr. Jiří Sušický

Oponenti práce: MgA. Karel Malimánek, Doc. Mgr. Zdeněk Divoký, Ph.D.

Datum obhajoby: 4. 6. 2018

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2018

ACADEMY OF PERFORMING ARTS
MUSIC AND DANCE FACULTY

MUSIC ART

TROMBONE

BACHELOR'S THESIS

SVATOPLUK KOŠVANEC

ZDENĚK NĚMEC

Thesis supervisor: odb. as. Mgr. Jiří Sušický

Thesis opponents: MgA. Karel Malimánek, Doc. Mgr. Zdeněk Divoký, Ph.D.

Defense date: 4th June 2018

Academic degree gaint: BcA.

Prague, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Svatopluk Košvanec“ vypracoval samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedených pramenů.

Praha, dne

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Tato práce pojednává o životě nejlegendárnějšího českého jazzového trombonisty Svatopluka Košvance. Od jeho narození přes řadu významných i pochmurných životních událostí až po jeho úmrtí a události po něm.

Abstract

This bachelor's thesis deals with the most legendary Czech jazz trombonist Svatopluk Košvanec. His life full of significant but also gloomy stories and events after his death.

Obsah

Úvod.....	3
1. Kapitola – Dětství.....	4
1a) 1936.....	4
1b) 1939 – 1944.....	4
1c) 1945.....	5
1d) Návrat na sever.....	5
1e) „Malířina“	6
1f) Sourozenci.....	6
2. Kapitola – Mládí.....	8
2a) Hudební rodina a Sváťovy trombonové začátky.....	8
2b) Vojna – Topolčany.....	9
2c) Civil! • Ústecké big bandy.....	9
3. Kapitola – 60. léta a JAZZ COMBO.....	11
3a) Jazz Combo * 1959.....	11
3b) První polovina 60. let.....	11
3c) 1965.....	12
3d) 1966 – 1967.....	12
3e) 1968 – 1972.....	13
3f) Jazzová dílna.....	15
3g) Konec Comba.....	15
4. Kapitola - ČINOHRA.....	20
4a) Elév.....	20
4b) Změna.....	20
5. Kapitola – 70. léta – 1. liga.....	21
5a) TOČR/JOČR, Celula.....	21
5b) Sváťa divákem.....	22
5c) Václav Kozel a „Husa“	22
5d) Celula a film.....	22
6. Kapitola – 80. léta.....	25
6a) Pulec-Oktet.....	25
6b) Sanremo.....	27
6c) Petr Kořínek.....	27
6d) Milan Svoboda.....	28
6e) Ostrava.....	29
6f) Revoluce.....	29
7. Kapitola – 90. léta.....	33
7a) Změna v Českém Rozhlasu.....	33
7b) Pedagog.....	33
7c) EBU (nejen) v Praze.....	34
7d) Hostování.....	34
7e) Pulec-Oktet naposled.....	35
7f) Sváťovy první desky.....	35
7g) 1998.....	35
7h) 1999 – 2000.....	36
7i) Veleband – Amerika.....	37

8. Kapitola – Nové tisíciletí	40
8a) Vietnam.....	40
8b) „Nebylo to ono“.....	40
8c) Big Band Felixe Slováčka.....	41
8d) Big Band Českého rozhlasu.....	41
8e) 2004.....	41
8f) Unforgettable.....	42
9. Kapitola – Zlo versus dobro	45
9a) 2011.....	45
9b) 2012 – konec světa?.....	45
9c) Nová míza.....	46
9d) Jako dříve.....	48
10. Kapitola – Něco končí, něco začíná	50
10a) Pulec-oktet v novém kabátu.....	50
10b) Volání krajin velebných.....	51
Závěr.....	55

Úvod

Významná osobnost s povahou dobrého člověka. Touto výtečnou kombinací jazzového trombonisty světového formátu a skromného optimisty se silnou vůlí byl obdarován Svatopluk Košvanec. Jeho kamarádi, spoluhráči a ostatní ho znají nebo oslovují jménem Sváťa. Jako téma mé bakalářské práce jsem si rád vybral pana Košvance, který byl mým učitelem na Konzervatoři Jaroslava Ježka v Praze po dobu pěti let. Bylo mi též velkou ctí hrát po jeho boku v různých big bandech na veřejných vystoupeních a probádat jeho pestrý a zajímavý život za účelem vydání knihy.

Představuji Vám muzikanta evropského věhlasu, který hrál jinak než ostatní. Všichni jazzmani se učí hrát jazzovou hudbu americkým stylem, zatímco z interpretace pana Košvance se tento způsob hry nesl přirozeně již od jeho začátků hry na trombon. Patří mezi hlavní představitele jazzové hudební scény v Česku a v bývalém Československu. Navíc to byl skromný člověk a velký optimista za každé situace. Za to ho všichni jeho blízcí milovali a o to víc si ho vážili, protože takto dobrých lidí a vynikajících trombonistů je velmi málo.

Cílem mé práce je probádat a šířit život pana Košvance, jež je velký příběh plný zajímavých událostí, momentů, příhod a neuvěřitelných zvrátů, které zaujmou a dostanou do údivu každého muzikanta i hudebního laika.

Svatopluk Košvanec

1. Kapitola

Dětství

1a) 1936

Ústí nad Labem roku 1936. Skalnaté město v době první Republiky Československé. Listonoš Josef Košvanec a jeho žena Blažena mají nový přírůstek do rodiny a spolu se svým čtyřletým synem Zbyškem oslavují narození Sváti. Ne jen jejich rodina a příbuzní v tuto dobu oslavují, ale dokonce i drtivá většina německy mluvící populace, která v této době tvoří velkou část obyvatel pohraničí, má důvod k oslavám. U nich to však není radost z narození dítěte, důvod radosti je vzkvétání jejich vlasti a nastupující fašistický režim, díky kterému si uvědomují svou nadřazenost nad ostatními. Německo se vzpamatovalo ze světové války a nyní nabírá velké síly.

1b) 1939 - 1944

Ústečtí, kteří neumí německy, nemají blízké německé přátele, nebo už dál nechtějí být v těsné blízkosti Němců, se dobrovolně odstěhovávají z města. Je mezi nimi i rodina Košvancových, která se stěhuje do Prahy. Bydlí zde Sváťova babička a děda, jistý pan Peroutka, který na motocyklu značky Praga 500 rozváží droždí, jenž krájí jeho žena. Nové bydlení po opuštění rodného města poskytuje sklepní byt na Žižkově. V oknech se míhají nohy kolemjdoucích lidí a německých vojáků. Následuje rok 1940 a dalším přírůstkem do rodiny je holčička jménem Drahomíra.

Během říšské nadvlády nepřijde Sváťovi, že by se dělo něco hrozného. Sleduje vojáky pochodující a jedoucí v různých vozech, kteří křižují ulicemi Žižkova. Chodívá si hrát na Vítkov. Je zde tábor, ve kterém vojsko čekává na povolávací rozkaz, a v dlouhých chvílích si čekající vojáci rádi hrají s dětmi, jejich chování k nim bývá přátelské.

Otcovo nové zaměstnání je ježdění poštovním vozem s koňským spřežením. Sváťa občas jezdívá s tátou velice rád. Je to vůz mřížový, a vzadu se Sváťa může držet za jízdy vně za mříže. Za nějakou dobu po této práci dělá otec doručovatele na Žižkově a pak práci topiče v kotelně žižkovské velké pošty. Tam Sváťa chodívá za účelem nevšedních koupelí. Je mu okolo šesti let a táta jakožto muzikant mu zařídil hodiny hraní na housle u slepce na Žižkově. Též začíná chodit do školy s povinnou němčinou.

1c) 1945

Situace druhé světové války se mění a přátelské chování vojáků k dětem již pominulo. Sváťa a jeho táta jdou po ulici, je únor a spolu v jedné chvíli slyší hukot v dáli. Hukot sílí a mění se ve varující burácení. „Hele, tamhle něco padá“ říkají si. Jsou to bomby, které shazuje americká letka bombardérů, jejichž piloti s bombometčíky a se střelci si myslí, že jejich cílem pod nimi jsou Drážďany. Pohled lidí na ulici směřuje k Vinohradům, a po okamžiku se z jejich vrchu ozývají výbuchy. Stejně tak na Smíchově, na Vysočanech a u pobřeží Vltavy. Sváťa s otcem nevěří vlastním očím a nechápou, co se děje. Když bomby přestávají padat, jdou se podívat na domy, které mají osud zpečetěn. Některé jsou zcela zničeny, některé hoří a jedním domem dokonce bomba prolétla skrz až do sklepa.

Květen 1945 - po celé Praze staví Pražané barikády a devítiletý Sváťa se dívá, jak otec přikládá ruku k dílu, a zároveň během tohoto roku čím dál tím více vnímá pocity jako úzkost, smutek a vztek, které válka přináší. Radost přináší téhož roku až osvoboditelé – spojenci ze Sovětského Svazu.

1d) Návrat na sever

Píše se rok 1946 a pan Josef jede na motorce do Ústí nad Labem, aby viděl, v jakém stavu je po válce domovina, kterou musela jeho rodina opustit. Dopadá to tak, že je zařízený dům k nastěhování ve Velkém Březně, a touha po návratu se stává skutečností. Velké Březno je malebné městečko u řeky Labe, 10 km východně od Ústí a v jeho okolí jsou opuštěné domy i s vybavením po Němcích, kteří museli odejít jen s tím nejnnutnějším.

Otec se vrací k práci listonoše a opět se setkává s přáteli, se kterými může zase sednout za bicí, někdy i vzít klarinet, a zahrát si v dechovce nebo v zábavové kapele. Matka dostává práci úřednice v Ústeckém pivovaru a učí se hrát na piano, k čemuž jí pomáhá soukromý učitel.

Sváťa pokračuje ve hře na housle soukromě u pana Richtera, za kterým jezdí do vedlejší vesnice Valtířov. Pan Richter je však už starší pán, a proto zanedlouho Sváťa nastupuje do Hudební školy v Ústí, kde zdokonaluje hru na housle, hudební teorii a to do svých sedmnácti let.

1e) „Malířina“

Je rok 1951 a Sváťa v patnácti nastupuje na učení malířské v Ústí nad Labem, které je zkrácené o dva roky z důvodu potřeby pracovníků. Ještě jako učeň dostává práci vymalovat velký sál v polyfunkčním domě – Tyršův dům – historická budova sloužící k pořádání kulturních akcí. Sváťa maluje ústecké byty a během zimního období maluje chodby, protože nízké teploty nedovolují mít dokořán otevřená okna ve vymalovávaných bytech. Sváťu dále čeká velkoplošná práce při malování ústeckých jatek a dalších budov ve městě i mimo něj.

1f) Sourozenci

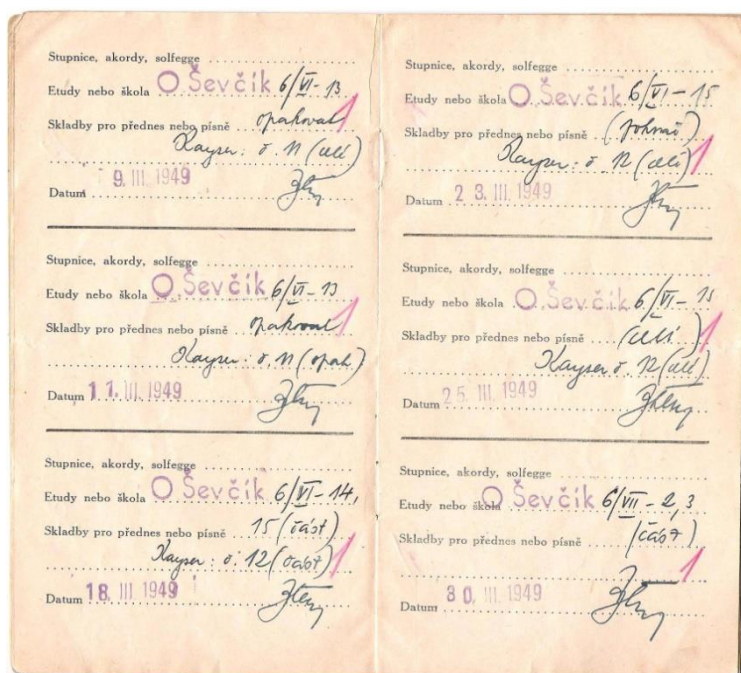
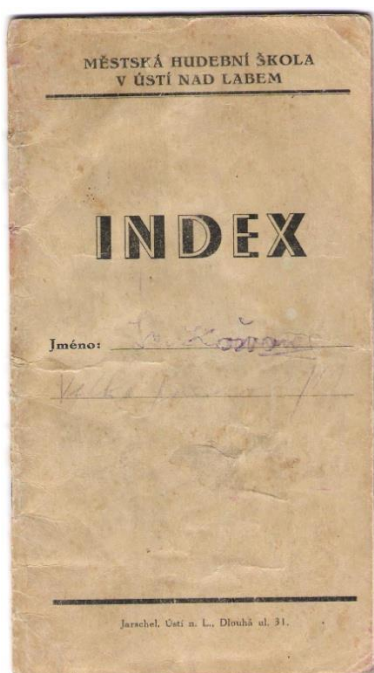
Bratr Zbyšek pracuje u vodohospodářů jako šofér nákladního vozu, a během léta usedává za volant autobusu, kterým vozí zaměstnance na rekreace v Bulharsku. Mimo pracovní dobu hraje Zbyšek na trumpetu v kapele s otcem a se strýcem. Hrává na zábavách a rovněž se mu dostává uplatnění i v ústeckých big bandech.

Sestra Drahomíra má smysl pro styl a designérské cítění. Jejím zaměstnáním je aranžování výkladních skříní a výloh obchodů.

← Houslová třída Městské hudební školy v Ústí nad Labem kolem roku 1949. Sváta sedící vlevo dole.

↓ Svátův Index z hudební školy. Školní rok 1949. Prospěch - výborný.

→ Tyršův dům v Ústí nad Labem. Vymalování zdejšího velkého sálu - jedna z prvních prací Sváti.

2. Kapitola Mládí

2a) Hudební rodina a Sváťovy trombonové začátky

Otec rozváží poštu z Březnovské pošty po celém kopcovitém okolí, které zdolává na svém kole. Po Němcích opuštěná místní stavení získala nové majitele, na něž čekala nejen výbava nábytku včetně vybavení, ale i široký sortiment hudebních nástrojů. V domě Košovancovy rodiny již stálo piano a v koutu ležel akordeon. Vždy když k místním obyvatelům přijde poprvé pošťák Josef Košvanec s psaním, ptá se adresáta, zda nenašel v domě nějaký hudební nástroj, který je k nepotřebě. Takto postupně rozšiřuje svůj hudební arzenál a zároveň si získává pozitivní náklonnost nejen svých přátel ale všech obyvatel v okolí.

Zatímco Sváťa hraje pouze v hudební škole houslové koncerty, otec, bratr a strýc hrají v zábavové universální kapele. Vždy po skončení produkce se všechny nástroje skládají v obývacím pokoji u Košovancových, aby byly připravené na příští hraní. Sváťa by velice rád vstoupil do této kapely. „Tak si vyber něco z tohohle.“ navrhuje rodina ukazujíc na hromadu nástrojů v pokoji. „Ale housle ne, na ty už hraje sám pan kapelník, sice na ně hraje dvěma prsty, ale při tom zpívá.“ Mezi nástroji Sváťu zaujímá svou délkou i tvarem jeden z nástrojů, které otec přivezl ze svých cest. Je to trombon a ten se stává jasnou volbou.

Sedmnáctiletý Sváťa jde do Hudební školy v Ústí s novým nástrojem k učitelovi Turkovi. Ten maluje čárky na snížec Sváťova trombonu, aby mu bylo jasné, kde jsou polohy. Postupně mu vysvětlí základy hry na trombon, ale po půl roce se pan Turek stěhuje pryč a náhrada učitele není. Sváťa však pokračuje doma jako samouk a dál cvičí stupnice, které na novém nástroji musí najít sám.

Starší bratr Zbyšek si kupuje americké desky od vydavatelství Decca, např. nahrávky orchestru Glenna Millera, a rád je Sváťovi půjčuje ke zdokonalování hry na trombon. Sváťa si sóla neopisuje, ale zapamatovává a pak je hledá na trombonu, hraje si je z hlavy. Čerpání americké hudby z desek od bratra si Sváťa oblíbil, a proto po večerech sedává u rádia, chytající stanici Voice of America. Pravidelně okolo půl desáté zapíná magnetofon a nahrává to, co pouští hlasatel Willis Conover. Hlavní zájem jeví o nahrávky saxofonisty Gerryho Mulligana a trombonisty J. J. Johnsona. Sváťa je ohromen interpretací Johnsona. „Hergot, jak tohle může hrát?“ Říká si Sváťa poslouchajíc čistotu hry světového jazzmana. „A ty rychlý pasáže, na to mi jazyk nestačí. To musí být technika dvojitého jazyku!“ To je pro Sváťu výzva a motivace se tento způsob hry naučit. K tomu mu pomáhá dusítko v korpusu nástroje, který tvoří odpor vzduchu zadržující Sváťův jazyk při cvičení stylu rychlého nasazování tónů

pomocí artikulace „t – g – t – g...“ Takto se postupně učí tuto techniku, kterou pak dále využívá nejen v rychlých tempech, ale v jazzové hudbě vůbec. Díky této artikulaci chytá hra správné frázování neboli „swingování“.

Členové kapely oslovují Sváta: „Už bys mohl něco s námi zahrát!“ Na tento popud se učí jednu píseň: Dobrou noc (The Last Goodnight, kterou v původním znění nazpíval Marielle Cortez). Celý večer pak během produkce Sváta čeká na svou chvíli – první veřejná produkce na trombon. Tímto způsobem rozšiřuje svůj repertoár, který si uchovává v hlavě. Na housle hrál vždy z not, avšak na trombon hraje podle sluchu. Sváta začíná trávit na podiu čím dál tím více času. Hraje s kapelou převážně písně lidové, na které se na tancovačkách tancuje. Na swingovou hudbu nejsou Češi zvyklí. Pan skladatel Krotil píše pro kapelu noty tím způsobem, že se z nich dá hrát v jakémkoliv složení. Noty jsou dvojitě v různém ladění a proto velmi pohotové.

2b) Vojna - Topolčany

Sváťovi je 21 let a spolu se všemi jeho vrstevníky z celého okresu jede vlakem na Slovensko do Topolčan, aby zde nastoupil na dvouletou základní vojenskou službu. Koná se zde výcvik dělostřelectva, avšak Sváta je přiřazen k telefonistům. Dvě cívky drátů o váze 10 kg na zádech, tzn. pro telefonisty pěší vedení spojovacích drátů od kanónů k pozorovatelně v jakémkoli počasí.

Původně maďarská základna je plná mazáků Maďarů, ale hudebník mezi nimi není žádný. Zatímco jak praví rčení - „Co Čech to muzikant“ – zde platí. Složit kapelu z příslušníků nováčků z českého severu zde není obtížné, tudíž z vlastní iniciativy přítomných muzikantů vzniká kapela minimálně o deseti členech. Mezi ně patří i místní nadporučík, který hraje na saxofon a zároveň kapelu zaštiťuje. Sváta opět hraje tancovačky, a nyní je to v novém prostředí s novými lidmi i s novou místní hudbou, kterou kapela „oposlouchává“ a následně pak interpretuje, nebo se hraje z universálních not pro různé nástroje.

2c) Civil! • Ústecké big bandy

Po dvou letech vojny se třiaadvacetiletý Sváta vrací domů nabytý zkušenostmi nejen chlapa zocelujícími ale hlavně zkušenostmi hraním širokého repertoáru v kapele. Díky tomu může začít hrát se svým bratrem Zbyškem v ústeckých big bandech. V Ústí jich působí hned několik a tři z nich existují již od konce války. Každá továrna ve městě má svůj big band. Kde hrává Zbyšek, tam ho následuje i Sváta, který objevuje styl big bandového hraní.

Bratři spolu hrají nejdříve s big bandem továrny SETUZA (Severočeský tukový závod), která nesla jméno Schicht po svém zakladateli od roku 1848 do roku 1951. Další big band, který Sváta poznává, a zároveň zde vnímá i vyšší úroveň, je pod záštitou

Ústecké chemičky (založena r. 1857), a je veden trombonistou panem Nedomou, který má vystudovanou konzervatoř.

V Ústí vzniká jazzový soubor, jehož zakladatelem je jazzman Šíma, který skládá i vlastní skladby. Ve složení vedle rytmické skupiny jsou tři saxofony, tři trumpety a dva trombony. Kapela hraje jazzovou hudbu, která budí ve Sváťovi ducha amerického stylu. Později Šíma zakládá velký big band pro Tyršův dům, ale do toho se Sváťa nezapojuje, protože v této době vzniká Jazz Combo.

3. Kapitola

60. léta a JAZZ COMBO

3a) Jazz Combo * 1959

Když ústecké továrny ve večerních hodinách snižují výkon a utichají, rozeznávají se místní kavárny a restaurace nočním životem doprovázeným hudbou kavárenských kapel. V jedné z nich hrává na klavír Pavel Štolba. Tento klavírista a aranžér vlastní studio vybavené nahrávacím strojem, který pořizuje nahrávky rytím přímo na desku. Zájemci o nazpívání desky musí chodit připraveni, protože povel režiséra zní: „Teď zpívejte, ale nesmíte přestat...teď se to ryje.“ Štolba vede zároveň Photophon – obchod se zvukovou technikou. V roce 1959 se Štolba rozhodl, že založí combo.

Nově sestavený kvintet s názvem Combo 59 zkouší a sehrává se ve složení: František Cafourek na alt saxofon, Sváťa na trombon, Pavel Štolba na piano, Emil Ženatý na kontrabas a Zdeněk Bartoš na bicí. Do Štolbova Photophonu chodívají lidé s nahrávkami ze zahraničí, ty si Štolba kopíruje, a s těmito materiály, které obsahují i americkou tvorbu, pracuje Sváťa. Nahrávky ze zahraničí jsou dobrým zdrojem, a proto Sváťa po druhé využívá svých nahrávek Gerryho Mulligana a J. J. Johnsona z vysílání Conovera, hlasatele ze stanice Voice of America. Sváťa má harmonický sluch a díky němu rozepisuje hlasy tak přesně, že aranže jsou autentické s originálem. Combo se zaměřuje na styly west coast jazz, hard bop a modern mainstream. V začátcích hraje kapela také taneční hudbu na tancovačkách v ústecké luxusní kavárně Grand.

3b) První polovina 60. let

Nastávají 60. léta a světem vládne tzv. uvolnění. Od roku 1962 vznikají v celém Československu jazzové festivaly, na kterých můžou vystupovat jak amatéři, tak profesionálové. Tradice těchto festivalů začíná v Karlových Varech, kde Štolbovo Combo 59 mění během účasti svůj název na Jazz Combo Ústí. Po tomto festivalu se kapela rozšiřuje. Přidává se Václav Novák na trumpetu a Bureš na tenor saxofon.

Sváťova pozornost se během koncertování upíná na jednu slečnu, jmenuje se Marie. Poprvé se s ní seznamuje při vystoupení Jazz Comba na Ústeckém koupališti. Marie sem chodívá tancovat a stejně tak i do Tyršova domu, kde Sváťa hrává s velkou kapelou. O Marii jeden čas neví, protože její zájem o seznamování s novými lidmi dál přetrvává. Avšak zanedlouho se jejich komunikace obnovuje a oba navzájem cítí, že je to „ten pravý člověk“. Píše se rok 1963 a Sváťa se žení. Jeho žena Marie je vyučená kuchařka, ale kvůli problémům s žaludkem musí gastronomii opustit. Práci získává v městském zahradnictví, kde její pracovní náplní jsou úpravy okrasných zahrad a zeleně ve městě.

3c) 1965

Jazz Combo se mění a zároveň se vrací k původnímu složení nástrojů. Přichází: Jaroslav Jakubovič na alt saxofon a Josef Malypetr na bicí. Jazz Combo se svými kvalitami zaujímá pozornost Stanislava Titzla z Kulturního střediska, který se stará o kulturu a jazz, a jako redaktor píše články do časopisu Melodie. Rozhodl se, že Combu vyjedná účinkování v zahraničí. Kapelník Štolba však musí na sekretariát KSČ a tam dostává přísné školení o chování a vedení konverzací s ostatními lidmi. Destinace a zároveň místo prvního zahraničního vystoupení Sváti je Kulturní středisko západního Berlína. Po úspěchu v cizině redaktor vyjedná další výjezdy a stává se organizátorem zájezdů resp. manažerem Jazz Comba. Zařizování zájezdů stojí velké úsilí. Každý výjezd za účelem reprezentace Československa potřebuje povolení, a tomu předchází podpisová anabáze počínaje Uličním výborem, Kulturním střediskem a souhlasem v práci. Sváta je zaměstnaný u Státního statku, pro který maluje byty a kanceláře. Když je potřeba volno, byt se odstaví a práce na Svátku počká. Zájezdy nejsou placené, ale členům kapely jde hlavně o pocit volnosti. Ještě tento rok Jazz Combo jede opět do Německa a to do Düsseldorfu, kde získávají ocenění druhého místa, a Sváta dostává cenu za nejlepšího sólistu.

Dobré konexe kulturního střediska šahají až do Osla. Organizaci zájezdu přejímá Nor jménem Miklborg, autodopravce a majitel autobusů. Jazz Combo jede do NDR vlakem, který v přístavu najíždí na trajekt. Ten pluje do Osla fjordem ukazující české výpravě dosud pro ně neznámé krásy přírody. Svátku zaujímá i muzeum Kontiky. V hlavním městě je týdenním působištěm místní jazzový klub. Zde kapela hraje čerstvé Mulligenovy skladby, které ještě skoro nikdo nehraje, a sklízí úspěch. Organizátor hned na začátku pobytu přidělil české skupině svého syna trumpetistu Pale Miklborga, který je doprovází a zařizuje, co je zapotřebí. Zároveň má pro hosty plány na výlety po okolí a mikrobuse řídí on sám.

Během tohoto roku přichází na svět Svátovo první dítě. Má s Marií syna, který nese jméno po otci – Svatopluk.

3d) 1966 - 1967

Během roku 1966 účinkuje Jazz Combo Ústí na PJF – Přerovský jazzový festival. Zde kapela získává první cenu a Sváta je podruhé oceněn jako nejlepší sólista. Další ocenění Combo dostává ve Vídni, kde se umístili na třetím místě. Následující rok se vracejí na PJF, kde jsou opět oceněni první cenou. Vystupují opět ve Vídni na Wiener Festwochen s pořadem Jazz a poezie. Účastní se také na festivalu Jazz in Willisau. Zde si s nimi opět zahraje trumpetista Novák a jako host je Jiří Kudrman na alt saxofon.

Účinkování na festivalech jsou krásné příležitosti slyšet a poznat muzikanty z celého Československa nebo z cizích zemí a předvést své umění široké veřejnosti. Takto se Sváťa setkává se spoustou špičkových muzikantů, kteří se zájmem poslouchají, co dokáže zahrát velmi talentovaný trombonista z Ústí nad Labem. Obdiv si Sváťa získává např. u jazzmana Laca Décziho. Jazz Combo Ústí se stává známým a oblíbeným. Jeho členové podávají výkon, který posluchačům nastoluje dokonalou interpretaci a příjemný poslech dobře zvoleného repertoáru precizně zaranžovaného. U Košvanců na polici stále přibývají ceny a zasloužená ocenění.

V Praze na ostrově Štvanice na zimním stadionu je jazzová kavárna, tam hrává basista Luděk Hulan s jeho kvintetem Studio 5, ve kterém hrají proslulí jazzmani Jan Konopásek na baryton a tenor saxofon, Artur Hollitzer na pístový trombon, Karel Velebný na vibrafon a na bicí Ivan Dominák. Chodívá si s nimi zahrát Karel Krautgartner – osobnost, která stála u vzniku Jazzového orchestru Československého rozhlasu. Na produkce jsou zvány amatérské soubory, jež mají možnost hrát o pauzách Studia 5 pro pražské publikum. Toto pozvání dostává i Jazz Combo Ústí. Když dohrávají svůj blok, přichází Krautgartner ke Svátovi a říká: „Á, slyšel jsem ten trombon!“ Po boku ho rukou objímá. „Pojďte sem, vy s náma musíte hrát.“ „Jó,“ odpovídá Sváťa. Záhy podepisuje předběžnou domluvu. U Košvanců se pak čeká na vyjádření. Po čase se Svátovi do rukou dostává dopis a na listu se píše, že místo v rozhlasu není, ale bylo by možné zaměstnání jako malíř pokojů. Sváťa psaní vzteky mačká, znechuceně ho hází do koše a myšlenku hraní v rozhlasu opouští.

3e) 1968 - 1972

Do Prahy přijíždí Duke Ellington Orchestra. Sváťa se na jejich koncert v Lucerně jede podívat. Z nastupujících muzikantů v krátkých kalhotách je cítit rutina a únava. Na místa znaveně sedají ve stylu „tak nás tady máte“. Vidět Ellingtona a jeho orchestr bylo příjemné, ale jediné co Svátů opravdu ohromilo, byl leader Cat Anderson a jeho hra na trumpetu ve výškách.

Je rok 1968 a Jazz Combo se účastní Světového festivalu demokratické mládeže a studentstva v Helsinkách. Zde se Sváťa potkává s americkým trombonistou skladatelem Broogmeyerem, který hrál v Mulliganově kvartetu od jeho vzniku. Combo se po návratu chystá na cestu do Švýcarska. Alt saxofonista Jakubovič (mj. člen Armádního uměleckého sboru) rozprodává svůj majetek. Nikdo z kapely neví, co se s ním děje. Z AUSu ho pouští, aby mohl jet hrát do zahraničí. Jazz Combo vyráží do Zurichu i se svými manželkami a na zdejším festivalu dostává Velkou cenu. Všichni si užívají letní srpnové dny ve Švýcarsku, ale zanedlouho zjišťují, že jejich domovina je okupována armádou Varšavské smlouvy. Během toho Jakubovič oznamuje kapele, že jede za svou matkou do Izraele. Ostatní se vracejí domů s obavami. Situace v Československu houstne a stejně tak i v kapele. Avšak nový alt saxofonista přichází z Lovosic – Jiří Kudrman, který přináší do kapely spoustu pozitivní energie. Všechny standarty a písně z repertoáru mají Sváťa

a Kudrman v hlavě a můžou tak hrát bez not. Kudrman hraje lead a Sváťa k tomu vede druhé hlasy. Koncertuje se i se zpěváky a pod ně dechy hrají barvy, které vhodně doprovází sólistu. Mezi zpěvačkami působícími s Jazz Combem je Vlasta Průchová.

Na přelomu 60., 70. let hostuje Sváťa v jazzovém kvintetu Celula, který vede trumpetista Laco Déczi. Jeho zájem o nadaného trombonistu získal Sváťa během vystupování na jazzových festivalech. Hraní v Celule přináší Svátovi čest zahrát si s široce uznávaným Déczim, s bubeníkem Laco Troppem, s bassistou Petrem Kořínkem, se Zdeňkem Sarkou Dvořákem na kytaru, s Petrem Králem - tenor saxofonistou střídajícím i housle, s Tomkem na conga a s oblíbeným klavíristou a skladatelem Karlem Růžičkou, kterého poznal již na prvním jazzovém festivalu v Československu - v Karlových Varech v roce 1962. S Celulou Sváťa absolvuje po povinném povolení i výjezd do Belgie. Jede se auty. Sváťa jede s Karlem Vejvodou, který má Fiata 500. Druhé auto značky Opel však vypovídá službu a část kapely musí cestovat do Belgie stopem. Na festivalu je mezi hlavními účinkujícími tenor saxofonista Zoot Sims. Pro Svátu je to velká inspirace, s nadšením naživo sleduje, jak hrají jazz Američani, a pochyťává od nich styl hry, co se rytmu, nasazení a vedení dvojhlasu týče. Po produkci a po pobytu čeká kapelu opět cesta dvojím stylem – po vlastní ose a stopem. Sváťa ve voze značky Fiat 500 zdolává po čase i jinou cestu a tentokrát i s jiným řidičem. Je to velice uznávaný multiinstrumentalista a oblíbená osobnost Karel Velebný, který v této době vede s Konopáskem SHQ – Spejbl Hurvínek Quartet působící pod záštitou stejnojmenného divadla. Jeho obsazení se několikrát mění: Laco Tropp bicí, basa Jiří Mráz, později Pilar a Arnet, klavír Karel Růžička, Emil Viklický a další. Svátova cesta s Velebným vede do Frankfurtu a přináší nečekané zpestření. Rozbité čelní sklo, které se musí vyndat, veškeré oblečení obléknuté na sobě a silný vítr foukající do interiéru vozu. Frankfurtský známý zařizuje přes pojišťovnu sklo nové, a kapela v klidu bez starostí odehrává své vystoupení.

Konopásek s Velebným oslovili Svátu natolik, že si nesmí nechat ujít vystoupení tentetu, který tito dva dali dohromady. Mezi nimi je např. Honzák – alt saxofonista od Vlacha, Déczi i rytmika z Celuly obohacená o tubu. Koncert se odehrává v divadle Semafor. Sváťa je nadšený z rezonance harmonií v americkém stylu, a zde poprvé naživo slyší proslulého trombonistu Zdeňka Pulce.

Sváťa později dostává od Décziho pozvání na hostování na nahrávání v Bratislavě. Po příjezdu mu Déczi říká, že už sháněli Zdeňka Pulce nebo Ericha Kleinschustera z Rakouska, jestli nemají čas. Sváťa se ptá: „A proč?“ „No nám přišel takovýhle papír od pana Štolby, že nemůžeš,“ odpovídá Déczi. Dopisy s pozvánkami byly adresované na Jazz Combo a Štolba odmítavě odpovídal za Svátu, aby ho udržel ve své kapele. Naštvaného Svátu napadají podezřívavé myšlenky vůči Štolbovi. Po čase se mu dostává do ruky další pozvánka na účinkování s Déczim. Jde o koncert Brněnského All stars big bandu, ve kterém má tu čest zahrát si s Karlem Krautgartnerem. Během setkání s králem jazzu se Sváťa ptá, jak to před několika lety v rozhlasu mysleli s nabídkou malíře

pokojů namísto uplatnění v orchestru. Krautgartner chce tento matoucí dopis vidět a pokusit se zjistit identitu odesílatele, jenže dopis byl hned vzteky vyhozen. Někdo zkrátka chtěl, aby Sváťa do Československého rozhlasu nenastoupil. V roce 1970 absolvuje Jazz Combo výjezd do Viersenu. I zde na festivalu zaujmají pozornost publika a dostávají další první cenu. Následující rok se Combo účastní festivalu v Přerově a opět obhájí výborně zahraný koncert odměněný již potřetí cenou za první místo.

3f) Jazzová dílna

Na jednom z ročníků československých jazz festivalů se koná trombonová jazzová dílna. Přijíždí sem Albert Mangelsdorff z Německa, Erich Kleinschuster z Rakouska a Jiggs Whigham z USA (čerstvý absolvent Berklee). K nim je pozván Sváťa. Rytmická skupina je taktéž ze zahraničí. Hraní s významnými světovými trombonisty je pro Sváťu velká a příjemná zkušenost, i když má stále za svými zády Štolbu. Je sice Sváťovi tlumočnickem ale zároveň dohledem, jenž kontroluje Sváťův pohyb. To však nemá vliv na Sváťovo pozitivní naladění, protože se mu dostává ohromný kompliment – sám Mangelsdorff se klaní umění Sváti.

3g) Konec Comba

Na zájezd do San Sebastián u Madridu je ke kapele přiřazen dohled, který má dohlížet na skupinu, aby s nikým nemluvila. Jenže tento nepříjemný doprovod není zajištěn a kapela musí dotyčného živit. Na hranicích španělští celníci nevědí co se dvěma auty s českou posádkou, a proto je nechávají odstavit. Po marném hodinovém čekání řidiči šlapou na plyn a kapela pokračuje dál v cestě na festival. Tam Jazz Combo hraje jednu část koncertu bez bicích ale za to s flétnou. Je s nimi totiž bubeník Hájek ze Semaforu, který na flétnu umí hrát. Kapela se zde setkává s jejím bývalým členem Emilem Ženatým, který sem emigroval. Po návratu do Prahy jde přidělený dohled nahlásit, že došlo ke komunikaci s ostatními lidmi. Tento případ však nemá žádnou dohru.

Někteří členové Jazz Comba už nechtějí dál hrát, děčínští zakládají nový soubor v Děčíně a na Sváťovy dotazy o korespondenci odpovídá Štolba stylem: „Nevím“ a moc se mu už nechce navazovat komunikaci. Festival v San Sebastián byl pro Jazz Combo Ústí posledním vystoupením a v roce 1972 se rozpadá. Tím se Sváťovo hraní zúžilo. Občas hostuje u Décziho nebo v orchestru Františka Honzáka, který by velice chtěl nadaného trombonistu do své kapely jako stálého člena. Bojí se Sváťu oslovit, a proto jde za jeho ženou Marií. Na optání, zdali by Sváťa mohl u něj hrát, Marie odpovídá: „Jen ať hraje!“ Mladá rodina postrádá větší přísun financí a pravidelné hraní kapely z Litoměřic je tedy ideálním řešením jak příjmy obohatit. Honzák je dobrým manažerem a zároveň hraje na melafon a na trumpetu, se kterou hrál i v Orchestru Gustava Broma. Honzákův orchestr má v Ústeckém kraji velké jméno a je také často součástí show dvojice komiků Felix Holzmann – František Budín.

→ Koncert ještě pod názvem Combo 59 v hotelu Grand v Ústí n. L. (1961).

↓ Koncert s Vlastou Průchovou.

→ Sváťa s alt saxofonistou Jaroslavem Jakubovičem.

Začátky Jazz Comba Ústí
v Ústeckém rozhlasu.
← 196? ↓ 1967

JAZZ COMBO
ÚSTÍ n L. — Czechoslovakia

Jazz Combo na festivalech.

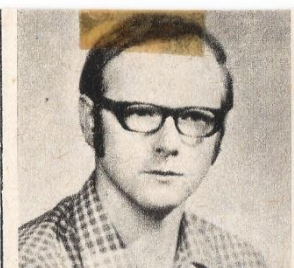
*Hromadný výjezd do Zurichu –
Sváta, Jakubovič, Malypetr
a Štolba.*

↑ Jazz Combo v kavárně na zimním stadionu v Praze na Štvanici - jam session se Studiem 5 a s Karlem Krautgartnerem.

↓ Litoměřická kapela Františka Honzáka.

● **KOSVANEC, Svatopluk**
musician (tb)

b. Usti January 2, 1936;
m. Marie Kosvancova '63.
Studied violin for 7 years,
trombone for 8 months. Awarded
as best soloist at the festival
in Dusseldorf ('65), Pre-
rov ('66). Winner of many
polls as best trombonist in
Czechoslovakia. Took part in
j. festivals in Vienna, Zurich,
Dusseldorf, Bilzen, Nuremberg,
Helsinki, w. Jazz Combo-Usti.
Member of the Czechoslovak
Jazz Federation.

Adrr: Svatopluk Kosvanec
Usti n. L.
Ve Strzi 11

↗ Plátek z německého
časopisu.

4. Kapitola

ČINOHRA

4a) Elév

V Praze se každoročně konají srazy trombonistů. V roce 1971 na tomto srazu Sváťa potkává Radka Pobořila z činohry Národního divadla. Během jejich rozhovoru Radek vypráví o odchodu trombonisty z jejich orchestru, a s úsměvem navrhuje: „Taky bys tam mohl začít.“ Sváťa má o místo v činohře zájem a zanedlouho, i přes to že má stále zaměstnání malíře u Státního statku v Ústí, nastupuje bez konkurzu jako elév s gáží 500 korun na měsíc. Tím zároveň poprvé vstupuje do profesionální muzikantské sféry.

Orchestr činohry Národního divadla hraje ve velkém obsazení, ze kterého většinu členů Sváťa již zná z jiných už rozpuštěných orchestrů. U dirigentského pultu stojí Ladislav Simon. Divadelní představení jsou doprovázena orchestrem v různých sestavách a Sváťa poznává nejen souhru v profesionálním souboru, ale i výkony předních herců. Například při doprovodu tragédie Othello sedíce v zapuštěném orchestřišti hned u diváků shlíží na Radovana Lukavského, který hrává tyto významné hlavní role. Činoherní orchestr během dne též nahrává scénické hudební podklady do představení, a ty jsou pak pouze reprodukovány. Důvodem reprodukce je elektrifikace hudby, která je ve světě v plném proudu, a proto nesmí chybět ani v Národním divadle. Na nahrávkách se objevují tzv. moderní tóny a zvuky, které by se těžko vytvářely živě. Po zkouškách nebo nahrávání divadelního repertoáru zůstává orchestr na místě a dirigent Simon rozdává aranže své, Karla Vejvody nebo aranže zakoupené, však žánru jazzového. Seskupení tak chytá podobu big bandu v plném obsazení s výbornými hráči, kteří jsou Sváťovi největší big bandovou školou, jež mu ukazuje, jak se hraje jazz na vyšší úrovni. Například u bicích sedí Vladimír Žížka, na alt saxofon hraje Jiří Stivín, u trumpet již zmiňovaný Pobořil a další. Zkoušky ve volném čase jsou přípravy na vystupování na jazzových festivalech a na koncerty v Jazz clubu Reduta.

4b) Změna

Po roku působení se stává Sváťa zaměstnancem. V roce 1974 se však Simon z neznámých důvodů vrhá na dramaturgii opery a baletu, a nechává big band na pospas. Jazzmany napadá po odchodu jediná otázka: „Co teď?“ Někteří členové v činohře zůstávají a dál zde hrají už jen doprovodný divadelní repertoár. Někteří přechází do nově vznikajícího Big Bandu Československé televize, který řídí Václav Zahradník. Pro Sváťu je to změna, ale osud mu hodí do cesty změnu jinou mnohem příjemnější.

5. Kapitola

70. léta – 1. liga

5a) TOČR/JOČR, Celula

1974. Sváťa má za sebou teprve druhou zkoušku v novém televizním big bandu a potkává saxofonistu Bedřicha Kuníka z Tanečního/Jazzového orchestru Československého rozhlasu. „Sváťo, Pikartovi klesnul koutek, nemůže hrát a jde dělat režiséra. Co kdybys – nešel bys?“ Okamžitá odpověď zní: „Jo!“ Sváťovi chybí u Zahradníka jazzová buňka, zatímco v TOČRu hraje Déczi a i ostatní, kteří působí v Celule – Karel Růžička a basista Petr Kořínek. Také tu je leader Václav Týfa a další špičkoví hráči. Konečně tak může vstoupit do jednoho z nejuznávanějších big bandů. Touto dobou v tradici špičkové kvality zavedenou Karlem Krautgartnerem, který v roce 68 emigroval do Vídně, pokračuje Josef Vobruba a Kamil Hála. První Sváťova akce – nahrávání – je se zpěvačkou Helenou Vondráčkovou, se kterou nahrává píseň Malovaný džbánek. Nové zaměstnání v rozhlasu se Sváťovi líbí. Čtyři dny se nahrává a pátky, soboty a neděle se koncertuje. Vždy se odehrají začátky akcí v různých městech od osmi do desíti hodin a zbytek dohrává místní kapela. TOČR/JOČR hrává jazzové koncerty po celém Československu (např. každoroční Bratislavská lyra) a s Hálou objíždí města v Maďarsku a Polsku. Již léta probíhají výměnné koncerty se zahraničními big bandy např. v Německu. Prahu mj. navštěvují: Jože Privšek z Lublani či Big Band z Moskvy. V Moskvě byl naopak Krautgartner se zájmem o poslech kapelníka amerického klarinetisty Bennyho Goodmana se svým big bandem.

Vstup do rozhlasu je pro Sváťu začátek kariéry na nejvyšší úrovni. Zároveň se stává stálým členem Celuly Laca Décziho, se kterým již hrál na festivalech a přehrávkách po celém Československu i v zahraničí. Když má TOČR o víkendu volno a není na programu týdne žádný koncert, je to příležitost pro koncertování s Celulou. Často se jezdívá hrát do Německa, protože tam má Déczi známé, a díky tomu tam může plánovat koncertování. Němečtí přátelé nenechávají jít skvělé muzikanty po odehrání koncertu jen tak spát a baví se s nimi celou noc. Déczi se rád zapojuje do každé řeči. Po dlouhých nocích kapelu čekají přejezdy do dalších měst jako např. do Norimberku, kde se hrává v jazz clubu Bunker – bývalý vojenský bunkr.

Sváťa stále dojíždí z Ústí a Vobruba se mu přimlouvá o udělení bytu, ale marně. Přednost před jazzovým hráčem dostávají redaktoři, kteří mají privilegium u komunistické vlády Československa. Její dohled ovlivňuje i hraný repertoár, který musí být politicky vyvážený. Maximálně třetina skladeb produkovaných na vystoupeních smí být západního původu (aranže amerických skladeb píše Kamil Hála), zbytek musí být buď z Východního Německa, Polska, Ruska nebo to jsou vlastní kompozice Vobruby, Hály, Růžičky a Vejvody. Vlastní skladby se hrají především v zahraničí, aby měl orchestr čím zaujmout. Každý měsíc se jezdí hrát do východního Berlína, Drážďan či Karl-Marx-Stadtu.

5b) Sváťa divákem

V listopadu 1974 se koná v rámci Mezinárodního jazzového festivalu Praha významný koncert – Count Basie Orchestra & Oscar Peterson & Big Joe Turner. Na něm nesmí Sváťa chybět, protože vidět tyto hudební velikány společně na jednom podiu je opravdu svátkem. Koncert se odehrává v Obecním domě. Basie a Peterson mají klavírní křídla proti sobě a s nimi hraje rytmická sekce. Sváťu ohromuje dánský basista Niels Pedersen svým stylem čisté a rychlé hry, do které zapojuje všechny prsty. „Jeho ruce vypadají jako dva mrštní pavouci!“ Říká si Sváťa. Hlavním bodem v programu je však pro Sváťu Orchestr Counta Basieho. Sváťa si tento koncert velice užívá, poslouchající výraz, rytmus a frázování celé kapely. Líbí se mu, jak mají vše posazené přesně na triolách, a s jakou artikulací Američani hrají jazz.

5c) Václav Kozel a „Husa“

Sváťa se poznává s Václavem Kozlem, který již od roku 1972 hostuje v TOČRu se svými hammondami. Je členem Orchestru Karla Vlacha a je to vynikající aranžér hrající na klavír a alt saxofon. Během otevření jazz clubu Parnas v roce 1976 zakládá nonet (2 trumpety, 1 trombon, 3 saxy, piano, basa, bicí), do kterého rád zapojuje Sváťův trombon. Hrává se v jazz clubech Parnas, Reduta, Vagon a Stará paní. Sváťovi se v Nonetu Václava Kozla velice líbí – hrají se krásně zaranžované skladby. Později se přibírá druhý trombon, z čehož se projekt stává tentetem. Další změna je mnohem radikálnější. Kapela se mění na sestavu pěti trombonů s rytmikou. Do této trombonové sestavy je zapojen i Zdeněk Pulec.

V nonetu hrál na trumpetu široko daleko známý Pavel Husička zvaný „Husa“. Tento trumpetista nechybí na žádném z jam sessionů v Praze. Je oblíben širokou veřejností a známý nejen svou skvělou improvizací dovedností, ale i svým charakterem a smyslem pro humor, díky kterému srší jedno vtipné rčení za druhým. Pochází ze Zlína stejně tak jako trombonista Josef „Bažík“ Pavelka, s nímž hrává bok po boku již od mládí.

V roce 1977 přichází na svět Sváťovo druhé dítě Vladimíra, pro kterou píše Kamil Hála skladbu na její počest „Pro Vladimíru“.

5d) Celula a film

Tradicí a specialitou Laca Décziho jsou umělecké jazzové filmy, které natáčí se členy kapely nebo s jinými muzikanty a to za pomoci kameramana z televize Jana Ostena. Laco vymýšlí příběhy včetně prostředí, v nichž se odehrávají, a ty si pak režíruje. Se scénářem mu pomáhá Jiří Šibánek – tvůrce Jára Cimrmana. Jeden z patnácti až dvacetiminutových němých filmů s černobílým obrazem se natáčel na Mělnicku a jmenuje se:

Pomstěná vražda.

Scéna se odehrává na poli. Muž oděný jako trhan (trombonista Koželuh) zatápí v bubínkových kamínkách těšíc se na teplo, u kterého se zahřeje. Vyndává zrcátko a v jeho odrazu vidí vysokého člověka s trombonovým futrálem (hobojista Kála ze SOČRu). Muž u kamínek má nápad a začne házet s pomstychtivým výrazem do ohně granáty. Zavírá dvířka a mne si ruce. Vysoký muž za zády oběti vyndává z futrálu kyj, napřáhne se, a skrčeného muže kyjem jednou ranou zabije. V tom kamínka vybuchují a vražda je pomstěna.

Další filmy jsou již barevné, trvají necelou hodinu a jsou s Décziho hudebním podkladem. Např.:

Jazzové Safari (jinými slovy - lov jazzmanů).

Nákladní automobil Volvo projíždí lomem, na valníku sedí dva střelci v pouštních loveckých kostýmech s přilbami a v rukách svírají pušky (jeden z nich je Sváťa). Lokalita prostředí připomíná africkou savanu. Střelci nasazují šípky na umrtvení. Jazzmani v okolí se schovávají a prchají hned, jakmile zmerčí nákladák. Ti méně opatrní mají štěstí, protože střelci mají špatnou mušku a vždy zasahují někoho jiného. Nakonec lovci jazzmany úspěšně pochytávají a zavírají je do klece, ve které dál hrají na své nástroje. Na ulovené hrající jazzmany v kleci se pak chodí lidé dívat.

Filmy jsou promítány, ale profesionálně se neujímají. Kapela je rozdává mezi své známé. Avšak hlavní využití filmů je jejich promítání na koncertech Celuly. Němý film je promítán na plátno, za kterým je kapela schovaná. Muzikanti díky průsvitnosti plátna vidí, co se na něj promítá, a podle děje hrají, improvizují a vytváří hudební podklad k filmu. Déczi rád užívá motiv „zbytek civilizace“ a i on sám se herecky zapojuje např. jako divoch nořící se z vody v lese. Šibánek vymýšlí k představením texty, které dokonale padnou na každého muzikanta a humorným způsobem poukazují na současné dění v Československu. Tyto produkce s promítáním se konají v pražském jazz clubu V Řeznické. Pro všechny členy kapely je tato činnost takové „vyražení“ od ostatních běžných koncertů.

V roce 1979 ovládá členy kapely chtíč utéct z Československa a následkem toho se Celula rozpadá. Petr Král emigruje do Mnichova a Déczi do Spojených států. Sváťa s Celulou natočil tři desky: Oheň až požár (1976), Laco Deczi, Jazz Cellula (1978) a Mini Jazz Klub 21 (1979). Kořínek pokračuje se Sváťou v projektech Duet a Trialog. Duet Kořínek – Košvanec sklízí velké úspěchy včetně koncertu ve Svátově rodném Ústí. V projektu Trialog 1 hraje s touto dvojicí bubeník Josef Vejvoda a v Trialogu 2 Karel Velebný na vibrafon. Ve stejném roce sklízí úspěch JOČR pod taktovkou Kamila Hály při koncertu v Maďarském Debrecinu.

Koncertování s Celulou.

6. Kapitola

80. léta

6a) Pulec-oktet

Zdeněk Pulec - jeden z nejvýznamnějších českých trombonistů a muzikantů vůbec, který na koncertech a na významných soutěžích ohromuje svým tónem, mimořádnou technikou a schopností hrát dokonale s naprostou jistotou jazzovou i klasickou hudbu. Velké uznání dostal např. od trombonisty Slyde Hamptona, který v 70. letech hostoval v Praze jako sólista se Zahradníkovým all stars big bandem. Působišťem Zdeňka Pulce je řada symfonických orchestrů (SOČR, PKO, Pražští symfonikové,...), jazzových i tanečních těles (SHQ, Orchester V. Hybše, V. Zelenky, Pražský Dixieland,...). Též oplývá zkušenostmi dvouletého angažmá v Hamburгу jakožto sólový hráč v tamější opeře a filharmonii.

1979. Pulec ve spolupráci s Pavlem Vitochem, který kvůli zdravotním problémům přsedlal od hry na trombon k režii v rozhlasu, zakládá trombonový oktet. Pulec a Vitoch oslovují trombonisty z TOČRu, a tímto se Sváta zapojuje do velkého projektu s proslulým Pulcem. Ten bere hraní a vedení orchestru velice přísně, a potřebuje do tohoto souboru lidi, kteří v sekci „zařezávají“ (jinými slovy hrají bezchybně a se správnou energií). Dává se dohromady seskupení pěti trombonů. Se Svátou to jsou Miroslav „Čudíř“ Koželuh, Ivan Matějček z orchestru ČS televize a na bass trombon Bedřich Beránek od Pražských symfoniků.

Pro osm trombonů nejsou k dispozici žádné originální skladby. Tomu, aby mohla vzniknout deska, napomáhají aranžéři Jaroslav Dřevíkovský, Josef Vejvoda, Karel Růžička, Petr Kořínek a Vladimír Popelka, kteří vyhotoví pro tento projekt aranže s tanečními, muzikálovými a swingovými melodiemi. Ve studiu „A“ v Karlíně pak začíná práce na nahrávání alba s názvem „Ohlédnutí“, které je o sólovém trombonu za doprovodu zdvojeného trombonového kvarteta, Studiového orchestru Pavla Vitocha a TOČRu. Zdeněk Pulec ohromuje nejen svým muzikálním nadáním, ale i nátiskovou dispozicí, která mu umožňuje bezproblémové střídání altového a tenorového trombonu i během jedné skladby.

Je 13. srpna roku 1982 a nad vchodem do rozhlasu se vyvěšuje černý prapor. Zemřel dirigent, hudební režisér a aranžér Josef Vobruba. Na místo dirigenta nastupuje Felix Slováček. O pět týdnů později následuje Vobruba do muzikantského nebe jeho předchůdce Karel Krautgartner. Český jazzový král umírá ve dne 20. září v Kolíně nad Rýnem. Dožil se pouhých 60 let. Konec léta tohoto roku tak přinesl hudebnímu světu dvojnásobnou těžkou ztrátu.

Zdeněk Pulec s Pavlem Vitochem chystají druhé album, které ponese originální název – „V plechovém balení“. Tentokrát se nejedná o sólovou desku. Opět se využívá multiplaybackové techniky ke zdvojení ale již ne za účelem hutného doprovodu. Nyní nahrává melodie světových evergreenů a českých originálů celý trombonový oktet za doprovodu rytmiky. Trombony jsou ve složení Pulec, Sváťa, Matějček, Beránek, Josef Bažík Pavelka taktéž z TOČRu, a jako host je pozván Václav Týfa na trumpetu. Rytmika je v tomto složení: kytara – Zdeněk Sarka Dvořák, klavír – Karel Růžička, kontrabas – Petr Kořínek a bicí – Josef Vejvoda. O aranže se postarali Pavel Vitoch, Jaroslav Dřevíkovský, Václav Kozel a Pavel Větrovec. Od října 1982 do března 1983 se ve Studiu „A“ nahrává dvanáct dokonale zaranžovaných skladeb a v šesti z nich má Sváťa sólo. V režii sedí Petr Podlešák, editorem je Sláva Kunst a na nahrávkách dál pracují Vitoch s Pulcem. Album je vydáno pod Supraphonem následující rok (1984) a stává se velice úspěšným snad největším trombonovým dílem v československé historii hudby.

1985. „Starší páni hrají swing“ je třetí album Pulec-oktetu. Zní zde skladby Jaroslava Dřevíkovského a swingové aranže lidových písní rovněž v jeho úpravě. Saxofonista M. Krýsl z JOČRu je jako host a nahrává sólo ve skladbě Líbezná.

„Nás osm a čas“ (1986) je jméno čtvrté desky, která se nahrává ve větším obsazení, než jak tomu bylo dosud. Trombonový oktet je obohacen Pražskými smyčci Jiřího Svobody a dále pak congy, bongy a dalšími perkusemi, které ovládá oční chirurg Dr. Imran Zangi. Název desky je tematicky spjatý se jmény skladeb (Čas vína a růží, Yesterday, Hodiny spí,...).

V pěti trombonech s rytmikou vystupuje kapela i v Rakousku na jazzové škole. Koncert je doprovázen bouřlivými potlesky. Místním se trombonová kapela velice zalíbila a oblibu si obecenstvo našlo i ve Svátových úžasných sólech. Na to konto Sváťa dostává pozvánku na hostování v Rakousku. Byly mu poslány i noty z repertoáru, který se bude hrát. Je to možnost zahrát si s Američany, kteří v Rakousku učí a koncertují po světě. Zároveň se naskytuje velká šance pro českého špičkového jazzmana rozjet mezinárodní kariéru. Avšak Pragokonzert odmítá udělit Svátovi povolení a tím pro Sváťu šance na sólové hostování v zahraničí mizí. Může jezdit pouze s hudebními tělesy většího obsazení.

Pulec-oktet se objevuje v televizi pod režii Bony Ventury v programu Studio M. Tento pořad se vysílá jednou za měsíc. Oktet vystupuje i naživo a to v různém složení, do kterého se s Pulcem, Svátou, Beránkem, Bažíkem, Matějčkem a Koželuhem zapojují: Vitoch, Hynčica, Doubrava, Pelc a Příbyl. Pulec-oktet se stává čím dál tím více významnějším pojmem na československé hudební scéně.

26. února 1986 – dirigent Karel Vlach umírá ve věku 75 let.

6b) San Remo

V Itálii koncertuje kvartet Gerryho Mulligana, a sklízí zde veliký úspěch. V roce 1986 je Mulligan požádán o koncert s Mezinárodním orchestrem míru – Orchestra della Pace. Organizátoři a jazzoví odborníci v San Remu oslovují českého saxofonistu Pavla Smetáčka, který je v Itálii známý díky svému otci Ivanovi (dirigent Symfonického orchestru hl. města Prahy fok), jestli by hrál v tomto orchestru alt saxofon, a jestli nezná nějakého dobrého trombonistu. Smetáček ví, koho má doporučit. Sváťa souhlasí a vyřízení povolení k výjezdu jde bez obtíží, protože Pragokonzert již s bratry Smetáčkovými již spolupracoval. Sváťa se tedy vydává svou Škodou 105 do San Rema a na místním letišti vyzvedává Smetáčka. Po ohlášení příjezdu přichází Smetáček a říká: „Je to za měsíc!“ Po tomto zjištění oba odjíždí do Neapole za známým, který zde pracuje jako hospodský. Je tu možnost u něj přespát. Po té Smetáček představuje Sváťu místní jazzové sekci a vypráví jim o tomto foux pas, které je opětováno bouřlivým smíchem. Jsou to Smetáčkoví blízcí, berou to s humorem a dokonce darují peníze se slovy: „Tady máte na ten Pragáč, ať jim to můžete vrátit, a přijedte za měsíc.“ Po uplynulém měsíci se Sváťa konečně setkává s Mulliganem, kterého zná již dlouho od svých začátků hry na trombon. Zkoušky big bandu na koncert v San Remu trvají celý týden. Toto vystoupení se stává pro Sváťu příjemnou zkušeností s jazzovým velikánem.

6c) Petr Kořínek

V roce 1981 zakládá basista Petr Kořínek po Duetu a Trialozích další projekt. Nyní nese název Pražské Jazzové Quarteto. Dechy hrají Sváťa spolu se saxofonistou Štěpánem Markovičem. U bicích se postupně střídají Pavel Buddy Zbořil, Martin Šulc a Josef Dodo Šošoka. Ze začátku své existence se skupina zaměřuje na studiovou práci, později začíná hrát na veřejnosti. PJQ se účastní mnoha festivalů v Česku i v zahraničí. Jak z obsazení vyplývá, jde o skupinu produkující moderní, komorní jazzovou hudbu, ve které je cítit silný vliv lidové – převážně moravské – hudby. O dva roky později sestavuje Kořínek i Moravské Jazzové Kvinteto, do kterého zapojuje Emila Viklického na klavír, Sváťu a dva hráče od Broma – bratry Igora Vavrdu na housle a Vítězslava Vavrdu na bicí.

Na konci 80. let dává Kořínek dohromady další projekt nesoucí název Porta Coeli (Obrazy z dějin české a slovenské církve). Nahrává se svita o osmi částech. Kořínek je jejím autorem, nahrává kontrabas a v poslední části i klavír. U bicích sedí Martin Šulc. Dechy hrají Sváťa a Američan švýcarského původu Daniel Guggenheim. V poslední části svity se přidává také Jaromír Hnilička s křídlovkou - zakládající člen Orchestru Gustava Broma.

6d) Milan Svoboda

Od druhé poloviny 70. let působí na české jazzové scéně Pražský Big Band Milana Svobody, který zakládal již v roce 1974 během svých studií na konzervatoři. Svoboda je vynikající klavírista i skladatel. Jeho kompozice mají uplatnění hned po jejich dokončení v jeho kapele, která sklízí úspěchy u nás i v zahraničí a pravidelně vítězí v anketách o nejlepší jazzový orchestr. Tento moderně znějící soubor se též umísťuje na předních místech i v anketách evropských hudebních časopisů. PBB též vydává desky: Portrait (1978), Reminiscences (1980) a Poste Restante (1982).

1983. Svoboda zužuje obsazení na 13 členů s názvem Nový Pražský Big Band. Působí zde např. i klavírista Emil Viklický a zpěvačka Mirka Křivánková. Svoboda oslovuje Sváťu, kterého poprvé spatřil ještě jako kluk na začátku 70. let na trombonové jazzové dílně s Mangelsdorffem, Kleinschusterem a Whighamem. Svoboda si Sváťu velice oblíbil a rád chodíval na koncerty Celuly. Sváťa Svobodovo pozvání přijímá a stává se členem Nového Pražského Big Bandu. Nyní se tato kapela inspiruje světoznámým tělesem Vienna Art Orchestra a věnuje se více i avantgardnějším směrům, které prezentuje na mezinárodních festivalech ve Vienne (Francie), Brosella Jazz (Belgie) a Leverkusener Jazz Days (Německo).

V roce 1984 odjíždí Milan Svoboda na osm měsíců do Bostonu, kde působí jako stipendista na Berklee College of Music. Zde skládá vlastní orchestr z předních pedagogů a studentů Berklee pro svůj samostatný autorský koncert. Též s nimi nahrává v Berklee Performance Center album „Gemini“. Dále pak účinkuje jako host v big bandu Sonny Costanza a zásadním pro něj jsou i několikrát setkání v New Yorku s Gilem Evansem, jeho velkým vzorem, který výrazně ovlivňuje jeho tvorbu.

Po návratu z USA je Svoboda vyzván, aby sestavil mezinárodní Česko-Polský Big Band z významných jazzových osobností obou zemí. Pozvání s tímto úmyslem přijímají např. Jan „Płaszyn“ Wroblewski, Zbigniew Namysłowski, Tomasz Szukalski, Jarek Smietana, Jiří Stivín, Karel Růžička, Michal Gera a Sváťa Košvanec. Takto spolu hrají dva roky a nahrávají desku „Interjazz 5“ (1986).

Koncem 80. let chytá Svobodův orchestr novou tvář a pod názvem Contraband Jazz Orchestra jezdí po celé Evropě na jazzové festivaly a televizní vysílání se svou jazz-rockovou show zdobenou kostýmy a balonky. Avšak Sváťa se do tohoto projektu zapojuje až po té, co Svoboda rozšiřuje orchestr na plný big band, který se postupně proměňuje a po té stabilizuje.

6e) Ostrava

Během 80. let jezdívá Sváťa jako sólista se skladatelem Karlem Růžičkou na dva až tři dny do Rozhlasu v Ostravě. Tyto návštěvy se konají měsíčně nebo jednou za dva měsíce. Zkoušejí se skladby Růžičky či Urbánka s Ostravským rozhlasovým big bandem, který hraje v menším obsazení. Po té se připravený repertoár natáčí a další den se hrává live do rádia.

6f) Revoluce

Během sametové revoluce v listopadu 1989 se oslavuje na každém rohu. Je tomu tak i ve všech kavárnách, restauracích a muzikanti hrají téměř všude. Je to doslova celorepublikový „mumraj“. Karel Velebný, kterého často sledovala StB, se bohužel převratu nedožil. Zemřel 7. března tohoto roku deset dní před svými 58. narozeninami.

→ *Pulec-oktet v televizi.*
Ze shora: Sváta, Příbyl,
Koželuh, Beránek, Vítch
na píšťový trombon. Dole
zleva: Pulec, Doubrava
a Bažík.

↘ *All stars big band
nahrává pod vedením
Václava Kozla ve Studiu M
píseň L. Hulana – Pohyblivé
schodiště – v big bandovém
Kozlově aranžmá. Sváta
a Felix Slováček hrají
sólový duet (1984).*

↑ *Pražské Jazzové Quarteto Petra Kořínka v televizním pořadu Studio M. Zleva: Petr Kořínek, Sváťa, Pavel Buddy Zbořil, Štěpán Markovič (1990).*

↓ *Porta Coeli Petra Kořínka. Zleva: Daniel Guggenheim, Martin Šulc, Sváťa a Petr Kořínek.*

↑ Zlatá svatba Svátových rodičů. Zleva: Sváta, Marie, Blažena, Josef, Zdenka a Zbyšek Košvancovi (1982).

7. Kapitola

90. léta

7a) Změna v Českém rozhlasu

V roce 1992 přestává fungovat TOČR v zaměstnaneckém poměru. Orchestr pod vedením Felixe Slováčka je převeden pod smlouvu s agenturou Music Model Trust a dále už jen pořizuje nahrávky z Hotelu Jalta.

7b) Pedagog

Během začátku 90. let basista Petr Kořínek chodívá za Svátou s návrhem, že by mohl učit na Konzervatoři Jaroslava Ježka jazzovou hru na trombon (před rokem 1990 to byla LŠU pro pracující, veřejnost znala tuto školu pod původním názvem Lidová konzervatoř). Bedřich Beránek učí hru klasickou a příchod Sváti by byl pro školu velkým přínosem. Sváta nabídku přijímá a nastupuje na místo pedagoga konzervatoře. Miroslav Honzák pro něj připravuje nakoupené vinyly Jameyho Aebersolda, které přivezl z Ameriky. Jsou to velice dobré podklady pro jazzmany jak začínající tak pro pokročilé. Na nahrávkách hrají nástroje: bicí, kontrabas a klavír nebo hammondy, se kterými může hráč cvičit jazzové standarty ať už podle přiložených not nebo i podle sluchu. Tyto vinyly Sváta od Honzáka dostává a přetáčí si je na magnetofonové kazety. To je Svátův základ pro učení jazzové hry. Škola však jako taková nemá svou budovu, a proto se vyučuje na různých místech v Praze. Sváta jezdívá se svým magnetofonem na Karlínské náměstí do školy za kostelem sv. Cyrila a Metoděje. Jeho hodiny probíhají individuálně v prostorách, které jsou zrovna k dispozici. Např. ve sborovně, v baletním sále, nebo dokonce i v kuchyni. Sváta má dva až tři žáky ročně. Bývají to Beránkovi žáci, kteří mají zájem hrát i jazz.

Přemysl Tomšíček – žák Bedřicha Beránka od roku 1985 a od roku 1987 student Státní konzervatoře v Praze. Po absolvování obou škol je členem Armádního uměleckého souboru. Nyní se zapojuje do big bandového jazzového hraní, ve kterém postrádá širší znalosti. Jde za Svátou a prosí ho, jestli by k němu mohl chodit na pravidelné konzultace. Sváta souhlasí a začne se novému žákovi poctivě věnovat. Přemek je velice rád, s nadšením se Svátou pracuje a rozvíjí svůj velký talent. Hrát v jazzové harmonii se Přemek naučí již během půl roku. Druhý rok už mu Sváta dohazuje hraní v klubech a učení nabírá praktičtější směr. Přemek tak má možnost hrát jak se svým učitelem, tak i s Pulcem a dalšími věhlasnými muzikanty. Jednou Sváta říká: „Přemku, hraješ jako já!“ Oba sdílejí radost, a tím Přemek získává uplatnění v jazzové sféře na mnoha koncertech, které mu Sváta zařizuje.

Rok 1995 – Milan Svoboda zapojuje Sváťu do výročního koncertu v Lucerně na počest 20. výročí Pražského Big Bandu.

Česká jazzová scéna dne 25. září 1995 zažívá velkou ztrátu – umírá Gustav Brom, který se dožil 74 let.

7c) EBU (nejen) v Praze

V roce 1995 se koná v Praze projekt EBU (European Broadcasting Union) a k dirigentskému pultu je pozván Karel Růžička. Big band sestavený z muzikantů z celé Evropy pracuje v karlínském Studiu „A“, kde po několika dnech práce také nahrává. Po té ve dne 18. listopadu orchestr účinkuje na Jazzovém festivalu ve Slaném. Koncert z místního divadla se též nahrává a zároveň je živě vysílán do rádia.

Sváťa je žádaný hráč do Big Bandu EBU nejen v Praze. Kvůli účasti na tomto projektu cestuje vlakem do Dánska. Tam mu je přidělen part bass trombonu, a proto mu Ivo „Čáp“ Kopecký půjčil dvouventilový bass trombon s větší menzurou. Ale to Sváťovi moc neseď. Hraní ve spodních oktávách rozsahu nástroje, které part 4. trombonu v big bandu obnáší, není pro Sváťu nic nového, protože u tohoto pultu hrává bez problémů u Felixe Slováčka na trombon tenorový, což Sváťu činí ještě více uznávaným. Na to se ho produkční v Dánsku ptají, jestli pojede hrát i do Lublaně. „Pojedu, ale ne na bass trombon.“ Odpovídá Sváťa. V roce 1997 tedy odlétá do Slovinska. Sváťu usazují doprostřed trombonové sekce, kde vždy sedí leader skupiny respektive 1. trombon. Práci na tomto projektu si všichni velice užívají, protože u dirigentského pultu stojí uznávaný klavírista, vibrafonista, skladatel a aranžér Jože Privšek. Umí kapelu dobře vézt a zároveň je autorem skladeb, které získávají u všech oblibu.

7d) Hostování

Orchestr Václava Hybše je známý svým každoročním koncertováním po celém Česku a částečně Slovensku. Z pohledu muzikantů je však známý přehnaným přísným vedením. Hybš dbá na detaily, na které nejsou hráči zvyklí, jako např. z pultu visící šňůrka od desek na noty nebo i špatně zavázané boty. Obsazení se průběžně mění podle vyhovení. Na začátku 90. let se do orchestru dostává i Sváťa, protože bass trombonista Bedřich Beránek přestává hrát a z big bandu odchází. Sváťa hostuje v big bandu za pultem bass trombonu. Mimo Hybšova turné Sváťa účinkuje s tímto orchestrem i na festivalu Děčínská kotva.

Během rozpadu stálého zaměstnání v TOČRu přichází za Sváťou trombonisté Přemek Tomšíček a Josef Pospíšil s prosbou o účinkování v Armádním uměleckém souboru za účelem potřeby jazzového sólisty. Sváťa s úsměvem na tváři souhlasí svým tradičním klidným: „Jó.“ Na to dostává vojenskou uniformu a s AUSem hraje o Vánocích Rybovu mši. Po půl roce však Sváťa odchází, protože na to nemá dostatek volného času.

Sváťův sólový trombon je žádán ve spoustě big bandů, mezi které patří i Orchester Karla Vlacha. Avšak po smrti zakladatele je veden panem Dřevikovským, pro kterého je čest zapojit Sváťu do účinkování orchestru na festivalech. Sváťa je zapojen i do Orchestru Gustava Bromy pod vedením Vladimíra Valoviče. Hostuje zde s basistou Petrem Kořínkem na live nahrávkách nebo sólově na koncertech.

7e) Pulec-oktet naposledy

V roce 1997 vydává Pavel Vitoch a Pulec-oktet páté a zároveň poslední album – „Největší hity Glenna Millera“. Na této desce je dvanáct nejznámějších „Millerovek“, které jsou zaranžovány Jaroslavem Dřevikovským. Album je vhodné i pro posluchače, jež rádi poslouchají originály. Skladby jsou mistrovsky upraveny. Mnohdy posluchači zapomínají, že to nehraje klasický big band, nýbrž osm trombonů s doplněnou rytmikou a občasnou pomocí trumpety.

7f) Sváťovy první desky

Od roku 1997 se na českém trhu s CD objevuje anglická firma Metier Sound and Vision Ltd., která by společně s českým vydavatelstvím Cube Cz. s.r.o. začala nahrávat a vydávat jazzovou hudbu pod dobře vymyšleným názvem Prague Jazz. Jeho protagonista Pavel Vlček vybírá interprety pro rozjezd tohoto projektu. Bez rozmýšlení žádá Sváťu o jeho poslední desku, ale s údivem zjišťuje, že ještě žádnou nemá. Vlček se rozhodl, že mu ji musí vydat sám. Sváťa se tedy stává příčinou vzniku nové gramofonové společnosti Cube-Metier a v lednu 1998 nahrává své první album, které ponese název „Kořvanec and Friends“. Je sestaven kvartet, který se Sváťou tvoří Vojtěch Eckert (piano), Petr Kořínek (kontrabas) a Pavel Buddy Zbořil (bicí). Tohoto alba si po vydání všimá renomovaný Jazz Journal International a označuje ho za excelentní nahrávku. Zároveň se CD dostává i mezi finalisty soutěže Cenění Karla Velebného. Sváťa je oceněn jako sólista roku. Protože jeho album vzbudilo značné sympatie přátel českého jazzu, nahrává Sváťa ještě v září tohoto roku další album. Jmenuje se „Kořvanec Quartet - Just Squeeze Me“. To je později vyhodnoceno jazzovou nahrávkou roku v anketě Českého rozhlasu. V kvartetu se Sváťou na této desce jsou tentokrát: NajPonk (Jan Knop) na piano, Robert Balzar na basu a Martin Šulc na bicí.

7g) 1998

Sváťa a mnoho dalších zažívají v roce 1998 příjemnou změnu a to, že už nemusí řešit, na kterém místě budou probíhat hodiny vyučování Ježkovy konzervatoře. Až v tomto roce totiž škola získává po dlouholetém úsilí samostatný komplex dvou spojených budov, které prochází náročnou rekonstrukcí. Nové sídlo konzervatoře je v čtvrti Praha – Krč. Sváťa sdílí třídu s panem Beránkem.

Na popud nakladatelství Jazz Art Production vzniká projekt Petr Kořínek Jazz Orchestra, jehož hlavní myšlenkou je spojit několik generací hudebníků ve špičkové kapele. Se Sváťou zde hraje i jeho žák Přemek Tomšíček. Nakladatelství J. A. P. zdůrazňuje český repertoár. Ten je tvořen novými úpravami skladeb českých skladatelů starší generace a autorskými pracemi Petra Kořínka.

15. listopadu 1998 je Sváťa v Evangelické diakonii v německém Schwäbische Hall. Hraje premiéru Kořínkovy nové skladby Todes Fuge, která byla napsána na objednávku pro toto zařízení. Koncert Pražského Jazzového Kvinteta se sólistou na alt saxofon Emilem Mangelsdorffem a se smíšeným sborem je k příležitosti 60. výročí Říšské křišťálové noci. Verše Paula Celana, které interpretuje Alfred Strejček, tvoří silné akcenty básně a jejím hudebním provedením v závěru dochází k úžasné, až bolestně silné intenzitě působivosti textu. Vyjádřit tento výjimečný asymetrický text hudbou bylo pro Petra Kořínka velkou výzvou. Téma holocaustu je totiž neustále živé. Po této premiéře o tom Kořínek říká: „Už práce na této skladbě na mě silně působila. Ale okamžik v závěru koncertu s textem „*der Tod ist ein Meister aus Deutschland*“ (smrt je mistr z Německa), který jako leitmotiv zazní před závěrečným instrumentálním „*amen*“ a navíc z úst samotných Němců, to bylo něco nepopsatelného.“ Po posledním akordu bylo totiž v koncertním sále asi 25 vteřin naprosté ticho. A těch 25 vteřin se všem zdálo být nekonečnem.

7h) 1999 – 2000

V roce 1999 nahrává Petr Kořínek Jazz Orchestra desku s názvem „Pozdrav R. A. Dvorskému“. V anketě odborníků Cenění Karla Velebného toto album získává 2. cenu v kategorii Nejlepší jazzové CD 1999. Album je pozoruhodné tím, že obsahuje české evergreeny staré asi 60 let zpracované způsobem podle principů a cítění současné jazzové hudby. Přes to, že má PKJO jen 11 členů, působí zvukově jako kompletní big band. Při tom si ovšem zachovává lehkost a průzračnost, což jsou typické vlastnosti komorních jazzových seskupení. V letech 1999 a 2000 absolvuje PKJO osm českých jazzových festivalů.

V jubilejním roce 2000 realizuje Petr Kořínek další duchovně založený projekt s názvem „Kronika kláštera žďárského“ (Cronica domus sarensis). Tato svita o sedmi částech byla napsána k sedmistému výročí napsání této kroniky (jedna z nejstarších na našem území). Kořínek jako leader a autor svity hraje na kontrabas, Štěpán Markovič na saxofon, František Tomšíček na trumpetu, Sváťa na trombon, Radek Krampfl na vibrafon a Jan Linhart na bicí. O výběr z textů z evangelií a kroniky se postaral Alfred Strejček. Konají se koncerty ve dvou kostelech – ve Žďáru nad Sázavou a v Brně. Zde realizuje Český rozhlas Brno živou nahrávku. Pražské Jazzové Sexteto později v roce 2002 natáčí svitu ve studiu SONO Records.

Během roku 2000 zakládá Milan Svoboda sextet, do kterého zapojuje Sváťu, Tonyho Lakatoše na tenor saxofon, kytaristu Smetanu a také hosty z Polska, Rakouska a Německa. Spolu hrají čtyři koncerty na festivalech v Praze, v Karlových Varech, v Přerově a v Hradci Králové.

7i) Veleband - Amerika

Klavírista, skladatel a aranžér Jan Hála (syn Vlastimila Hály a synovec Kamila Hály) s bubeníkem Michalem Hejnou vedou hudební vydavatelství Arta. Dostává se jim pozvání od českých center ze třech měst v USA. Naskýtá se možnost veřejného vystupování ve Státech během roku 1999. Touto dobou Hála vede Veleband, ke kterému se pojí jistá historie.

Karel Velebný řídil od roku 1976 na Lidové konzervatoři pro pracující školní big band pod názvem „Veleband“. Na jeho počest byl v roce 1991 tento big band sestaven znovu z původních hráčů - bývalých spolužáků. Nejprve se s touto nostalgicky založenou kapelou, v jejímž čele stál Karel Růžička, plánoval pouze jeden koncert. Avšak opak byl pravdou a koncertů probíhalo více. Opět je Veleband příležitostným místem pro setkávání a uplatnění mladších hudebníků.

Veleband nyní řídí Hála s Hejnou a rádi by s tímto tělesem absolvovali výjezd „za louži“. Obsazení je však o velikosti malého big bandu a na zájezd musí být počet členů ještě menší. Výslednou sestavu tvoří čtyřčlenná rytmika – Hála na klavír, Hejna na bicí, Zdeněk Tichota na basu, Roman Pokorný na kytaru – a trojhlasé dechy – Václav Týfa na trumpetu, Štěpán Markovič na saxofon a Sváťa. V tomto seskupení připravují repertoár oslavující 100. výročí narození Duka Ellingtona.

Je duben 1999 a Sváťa poprvé letí do Ameriky. Jako první město navštěvují Washington. Zde hrají na české ambasádě, na které mají zařízené i ubytování. Po hlavním městě následuje Boltimore. Zde má Veleband tu čest zúčastnit se místního jazzového festivalu. Druhý koncert tu hrají v hotelu „pro opuštěné“, v němž kapela i přespává. Členové Velebandu jsou zde ubytováni po jednom u stálých hostů hotelu a dostává se jim milému pohoštění. Jako třetí a zároveň poslední město je New York – „Big Apple“. Koncert Velebandu v New Yorku se koná 28. dubna 1999 v jazz klubu „Knitting Factory“ (Továrna pletení). Tam za nimi přichází basista Arnet, který před emigrací hrával u Vlacha, s Velebným i v Celule.

Po příjezdu Veleband neotálí a hned v květnu ve stejném obsazení odjíždí do Libanonu. V přístavním městě Beirut účinkují na jazzovém festivalu. V roce 2000 absolvují další zájezd tentokrát ve dvanáctičlenné sestavě. Cílem je srdce Skotska – Edinburg, ve kterém mají tu čest zahrát si před světovým trumpetistou Maynardem Fergusonem.

↗ Sváta se svým žákem Přemkem Tomšičkem v Redutě. Hrají spolu sóla „na střídačku“.

↘ Sváta hrající sólo s Orchestrem Gustava Broma v modrých smokingách.

Setkání na jamech s kamarády – s původními členy bývalého Jazz Comba.

↗ S Františkem Cafourkem.

*→ S Václavem Novákem
na zahradě Střekov v Ústí
nad Labem.*

8. Kapitola

Nové tisíciletí

8a) Vietnam

TOČR roku 2000 cestuje do Vietnamu. V hlavním městě Hanoi hraje big band v baru, ve kterém se vaří české pivo a několik místních umí mluvit plynule česky, protože v Československu studovali. Na prvním koncertu není velká účast návštěvníků. Je to pravděpodobně tím, že je to první big band, který hraje v Hanoi, a Vietnamci neví, o co jde. Na dalších koncertech je tomu naopak. Swingové melodie např. Glenna Millera si získávají oblibu a návštěvnost se zvyšuje. Stejně je tomu tak následně i ve městě Haiphong. Big band je další den připraven na letišti k přeletu do Ho Či Minova Města – Saigon. Ale letadlo je již plné místních cestujících. Vietnamský organizátor nastupuje a zařizuje, aby polovina pasažérů opustila palubu, kvůli big bandu. Po přeletu s privilegiem je v Saigonu v přístavu pro české hosty připravena loď na projížďku mezi špičatými skalami. Slunečné a teplé počasí vybízí muzikanty ke koupání v zeleně zbarveném moři. Skákání do vody z lodi je pro kapelu zážitkem, avšak později se dozvídají, že se zde nikdo nikdy nekoupe z důvodu výskytu jedovatých hadů. Tento zážitek je pak pro všechny spjat s adrenalinem a se štěstím, díky kterému to odvážní plavci přežili bez úhony. Na lodích probíhá i stravování. Zde Sváťa jí poprvé kraba a velice mu chutná.

8b) „Nebylo to ono“

7. října 2000 vystupuje v pražské Lucerně Wynton Marsalis a Lincoln Center Jazz Orchestra s koncertem „Only For Dancers“. Sváťa během tohoto koncertu střeží uši, když se hraje skladba od J. J. Johnsona. Po interpretaci amerických trombonistů říká Sváťa: „Hm, no tak to sólo nebylo ono.“

Po koncertě probíhá na místě jam session. Předem bylo určeno, kdo tu bude hrát, a Sváťa nesměl chybět. S alt saxofonistou z LCJO hraje rychlý jazzový standard. Velice rychlou hru frází odehraných s famózní technikou slyší trombonisti od Marsalise chystající se jít hrát na jam, ale po té si říkají: „To nemá cenu. Na toho nemáme.“ Američtí muzikanti si netroufají jít si zahrát s českým trombonistou, který ohromuje své publikum.

8c) Big Band Felixe Slováčka

Během roku 2002 se po neshodách mezi Felixem Slováčkem a ředitelem rozhlasu Václavem Kasíkem ruší dohoda s agenturou Music Model Trust. Tím Slováček převádí již bývalý TOČR pod své jméno – Big Band Felixe Slováčka.

Psaní aranžů se chopil kytarista Jan Kučera. „To jsou správné noty“! Říká Sváta a stejného názoru jsou i ostatní členové. Světoznámé písně chytají novou big bandovou tvář, a zároveň jsou doprovázeny dokonale využitými harmoniemi a perfektním vedením hlasů v sekcích, které samy o sobě zvláště zní velice dobře.

Big Band během svého působení spolupracoval a spolupracuje s mnoha významnými sólisty jako např.: trombonista Sonny Costanzo, multiinstrumentalista a skladatel Darryl Kennedy, klarinetista Tony Scott, trumpetista Greg Hopkins a Benny Bailey, tenor saxofonista Don Menza a Gian Bass a další. Kromě studiové práce vystupuje Big Band na koncertech, slavnostních gala večerech a plesech, a to spolu s předními zpěváky domácí i zahraniční hudební scény jako jsou Karel Gott, Helena Vondráčková, Petra Janů, Lucie Bílá, James W. Pulley, Shirley Basey, Dagmar Frederik, Drupi a jiní. Big Band jako jazzový orchestr také pravidelně účinkuje na mezinárodních festivalech.

8d) Big Band Českého rozhlasu

V roce 2002 vedení Českého rozhlasu oslovuje Václava Kozla, aby sestavil nový orchestr s novým názvem (BBČR). Od této doby se jednou měsíčně ve Studiu „A“ hrají live vysílané veřejné koncerty s hosty. Jsou to různé skupiny, orchestry, zpěváci, zpěvačky a především mladí talentové.

8e) 2004

V létě 2004 absolvuje Sváta měsíční zájezd do Japonska s Českým národním symfonickým orchestrem. Po celém Japonsku se hraje turné místní pop/rockové hvězdy Eikichi Yazawa s doprovodem symfonického orchestru obohaceného rytmickou skupinou z Anglie. Do tohoto projektu jsou zapojeni jazzmani: Sváta, Julius Ďuso Baroš a Milan Šoltész na trumpety, Snake Davis z Anglie na saxofon. V jednom z notových partů má Sváta několik taktů „Fill in“ (vyplnění). V momentě, kdy Sváta vyplňuje dle libosti tuto pasáž, si Japonci všimají vynikajícího trombonisty a poznávají, s kým mají tu čest. Hned po produkci mění formu skladby a připisují prostor pro Svátovo sólo.

Dalším výjezdem v tomto roce je Moskva. Zde Sváta hraje s Big Bandem Felixe Slováčka koncert na české ambasádě nejen pro své krajany.

V Bratislavě dává dohromady kytarista a skladatel Matúš Jakabčič Československý Big Band, který se bude skládat z českých a slovenských hráčů. Během působení v Orchestru Gustava Broma poznává Jakabčič Sváťa i Přemka Tomšíčka hlouběji a nabízí jim spolupráci na koncertech svého CZ-SK Big Bandu. Oba nabídku přijímají a jednou do roka s Jakabčičovým Big Bandem vystupují.

2004 je rokem, kdy Petr Kořínek oslavuje šedesátiny a k této příležitosti realizuje projekt jako rekapitulaci své celoživotní hudební dráhy. Oslovuje své přátele z dob minulých i současných, aby s ním hudebně oslavili kulatiny. Všichni to jsou špičkoví hráči z Česka a Slovenska, mezi které patří Sváťa a např. Juraj Bartoš, František Kop, Štěpán Markovič, Petr Beneš, Karel Růžička, Josef Vejvoda a další. Spolu nahrávají desku s názvem „...just floating lightly...“ (...jen tak, lehce se vznášet...), kterou vydává Cube-Metier producenta Pavla Vlčka. Většinu skladeb napsal nebo zaranžoval Kořínek a jednu skladbu Karel Růžička.

8f) Unforgettable

V Ústí nad Labem se pravidelně koná jazzový festival, v jehož vedení je Ivan Dostál. Ten přichází v roce 2008 na nápad, že by si Sváťa, po dovršené sedmdesátce a po dvou CD v kvartetním obsazení, zasloužil také snímek, kde by stál v čele většího souboru, případně i se zahraničními partnery. Dostál se obrací na bubeníka Martina Šulce: „Co kdybychom to udělali s tím big bandem, který jsi kdysi sestavil s Osianem Robertsem?“ Roberts je saxofonista z Cardiffu, který zavítal poprvé do Prahy v roce 2002. Několikrát si zahrál v kvartetu pianisty Najponka a svým způsobem hry okouznil Martina Šulce, který s ním navázal spolupráci. Do projektu, jehož hlavním představitelem bude Sváťa, se zapojují: Přemek Tomšíček – trombon, Hod O'Brien – piano, Phil Knights – baryton saxofon a flétna, George Mráz – kontrabas, Martin Šulc – bicí, Miroslav Hloucal, Steve Fishwick, Stanislav Zeman – trumpety, Osian Roberts – tenor a baryton saxofon, Rostislav Fraš – alt saxofon a Radek Zapadlo – tenor saxofon.

Album Unforgettable se nahrává v červenci 2008 ve Studiu „A“ Českého rozhlasu. Po dvou dnech nahrávání putují snímky do studia Long Row Audio v Pontypriddu v Anglii, kde probíhá mix, úprava a mastering. CD vydává společnost CzechArt.

Dvanáctičlenná kapela muzikantů různých generací z různých koutů světa vystupuje před publikum. Soubor nyní pod názvem Košvanec Jazz Orchestra hraje v jednom z nejhonosnějších sálů a to v sále Španělském na Pražském hradě v rámci cyklu Jazz na Hradě. Je to pro Sváťa čest a jeden z jeho vrcholů života hudebníka.

12. června 2010 umírá nezapomenutelný Zdeněk Pulec ve věku 73 let.

→ Sváta ve Vietnamu
s Felixem Slovákem.
Před krabím obědem
na lodi (2000).

↘ Projížďka na lodi mezi útesy ve Vietnamu. Sváta s Jiřím Kudrmanem.

← Káva po jídle
s Pavlem Husičkou.

↗ Big Band Českého rozhlasu pod vedením Václava Kozla (ve světlém saku).

→ Titul programu na koncert na Pražském hradě.

9. Kapitola

Zlo versus dobro

9a) 2011

Je zima roku 2011. Na horách se drží sníh, zatímco v nížinách kolísá teplota okolo nuly. Tyto podmínky způsobují nejhorší stavy na površích silnic a chodníků. Sváťa se stává obětí kluzkého povrchu, na ledovce se mu rozjždí nohy a padá k zemi. Po chvíli, co se zvedl, cítí bolest v pravé ruce. Následuje návštěva nemocnice, kde zjišťuje, že si zlomil pažní kost. Vzhledem k vážnosti úrazu je nutné voperovat a přišroubovat ke kosti titanovou dlahu.

Po dvou týdnech po operaci bere Sváťa opět trombon do rukou a pokračuje ve hře. Tentokrát hraje s ortézou na pravé ruce, rychlé pasáže vynechává a pokud možno se vyhýbá hraní na šesté a sedmé poloze, aby nemusel ruku natahovat. K tomu mu pomáhá kvartový ventil, který bývá součástí trombonu. Bolest v ruce se opět vrací a přetrvává. Pohyb ruky ve směru tahu snižce – od sebe, k sobě – nedělá problémy, ale pohyb ze strany na stranu je bolestivý. Po diagnózách lékař soudí, že zlomená kost potřebuje dlahu na jiné straně. Opět následují operace a Sváťova pravá ruka je postupně obtěžkána dalšími dvěma dlahami. Po tomto zákroku však oznamují, že z kosti „něco vyškráblí“. Sváťa fixuje zavázanou ruku v šátku zavěšeném okolo krku. Ozývá se ale jakási tupá bolest. Na vnitřní straně loktu postupem času vyrůstá boule, která je Sváťovi velice nepříjemná, protože kvůli ní cítí tupou bolest, a zároveň to ruku dusí. Lékařům přijde odebrání této boule riskantní.

9b) 2012 – konec světa?

Sváťa přichází do nemocnice se stále přetrvávající bolestí pravé paže. Po rentgenu si doktor prohlíží snímek, na kterém rozpoznává rozsáhlé zhoubné bujení. Vzhledem k rozsahu tumoru a destrukci pažní kosti má doktor primární nápad – amputace. To Sváťa nemůže přijmout. Po objasnění a dohodě se vzhledem ke Sváťovi profesi se s doktorem oba rozhodují, že se pokusí o zachování končetiny s tím, že tento výsledek není zárukou na dlouhodobé uchování. Na paži by totiž kvůli křehké kosti a bujení nikdy nedošlo ke zhojení. Dosud Sváťova rodina nevěděla, o co jde. Netušili, že to může být rakovina. Později zjišťují, že se jedná o rakovinu tlustého střeva, se kterou Sváťa bojoval již v minulosti. Ta následkem let proběhla celým tělem přes plíce, ruku, játra. Manželka Marie i děti přemlouvají Sváťu, aby se už nestresoval, ale on stále řeší, co kde bude dál ve své branži zařizovat. Nevěří, že bude ještě někdy hrát. Vypadá to, jako by to byl Sváťův konec světa muzicírování. Musí chodit na chemoterapie, které silně ovlivňují jeho život. Např. tím, že má ochablý chuťový smysl. Jídlo musí být hodně okořeněné, aby něco cítil. Bolest v ruce neustává ani v noci. Prášky proti bolesti

už nepomáhají a nádor se stále zvětšuje tak, že už nejde obléct ani košili. Sváťa si pokládá otázku a říká si: „Kam to poroste dál? To nejde. Pryč s tím! Nikdy jsem si nemyslel, že nastane situace, abych se těšil, až dají ruku pryč.“

Sváťa oznamuje zdrcující informace o jeho stavu svému kamarádovi a bývalému žákovi Přemkovi Tomšíčkovi. Ten vidí poprvé ve Sváťových očích strach, který u něj nikdy před tím neviděl. Sváťa se opravdu bojí své budoucnosti bez ruky a hlavně bez hudby, která je jeho životem. Přemka napadá myšlenka a povídá mu: „Když ti tu ruku, Sváťa, uříznou, vůbec nic se neděje. Budeš hrát levou.“ Toto se stalo pro Sváťu zásadní. To že by mohl hrát levou rukou na pístový trombon. Do této chvíle si Sváťa myslel, že je už konec. Přemek Sváťu tímto způsobem tak „nastartoval“, že se do toho zase začíná vpravovat.

Na jaře roku 2012 v Masarykově nemocnici v Ústí nad Labem je Sváťa podroben amputaci své celé pravé paže. Po probuzení z narkózy cítí ohromnou úlevu od bolesti: „Ták, je po bolesti. Sice hrát asi nebudu, ale je klid. Žádná bolest.“ Dostává protézu jako náhradu, ale tu za nedlouho odkládá pod postel, protože mu v běžném životě akorát překáží. Je mu těž doporučené uchovávat si paměť nervů myšlenkami na pohyb s chybějící rukou, kterou dokonce stále cítí včetně svědění. Možnost získání funkční protézy, která by mohla být napojena na pravé nervy, a se kterou by mohl alespoň uchopit předmět, se však nedá uskutečnit, protože se paže musela odejmout těsně u ramene.

9c) Nová míza

Sváťa nezahálí. S nápadem hry levou rukou na pístový trombon jede s Přemkem směrem na Lety u Černošic. Zde v malebné krajině přímo u břehu řeky Berounky bydlí nástrojař Zdeněk Černý proslulý v celé zemi svou znamenitou zručností a uměním precizní práce se žesťovými nástroji. Ten předělává pístový trombon po panu Vitochovi tak, aby se na něj dalo hrát levačkou. Když je nástroj hotov, může Sváťa začít pracovat na novém stylu hry. Ta ho však neoslovuje. Technika mačkání pístů mu nejde a musel by strávit mnoho času cvičením na nový nástroj. Po té doma vyndává padesát let starý trombon bez kvartového ventilu. Jeho žena trombon sestaví a přidrží Sváťovi u krku. „Zkusíme ho zároveň opřít tady o skříň.“ Říká Sváťa Marii. „Polohy nejsou problém! Ta ruka si to pamatuje, jak to hrála ta pravá, ale jak to udržet na nátisku?“ Polemizuje Sváťa po zahrání několika melodií. Jiskra naděje zapálila ve Sváťovi velký pocit štěstí a radost z možnosti dál hrát.

Syn Svatopluk se otce ptá: „A co řízení auta? Pojd' si to zkusit.“ Oba si sedli do Sváťovy Octavie. Řízení s jednou rukou kupodivu nedělá problémy. „Vždyť ti to normálně jde!“ Říká syn s úsměvem na tváři.

Sváťovi přátelé se snaží pomoci. Martin Šulc přichází s nápadem založit Sváťovi konto, na které by mohli lidé přispívat částkami podle svých možností. Aby nebyla sbírka pro Sváťu zneužita, zodpovídá za ni několik garantů. Martin Šulc, skladatel Kryštof Marek, David Jedlička z Americké ambasády, Přemek Tomšíček a Karel Růžička. Již během několika týdnů přibývá na kontě spousta peněz.

Téměř všichni muzikanti a Sváťovi přátelé se zapojují do pomoci a spolu přemýšlí nad tím, jak by mohl Sváťa pokračovat ve hře na snížcový trombon, který je potřeba mít pevně u úst na nátisku. Myšlenka na nástroj zavěšený na konstrukci, kterou by měl Sváťa oblečenou na sobě, je nereálná. Později se rodí jiný nápad. Trombon připevněný na stojanu ve stylu stativu pro kamery nebo fotoaparáty. Trombonista Ivo Kopecký zvaný „Čáp Malostranský“ doporučuje Sváťovi šikovného kutila Josefa Kulhánka žijícího u Neratovic. Ten by tento stojan mohl zhotovit. Po tomto plánování jedou Sváťa s Přemkem do Německa vybírat nový trombon vhodný na úpravu podle potřeb. Nástroj si Sváťa může dovolit díky penězům ze sbírky. Vítězem je léta ověřený americký trombon King 3B. Tento instrument poté putuje k nástrojaři Černému.

Budoucí speciální trombon se bude připevňovat za tělo snížce. Proto Černý přiděluje k tomuto tělu příčku navíc, která zesílí spoj a zajistí, aby se vnitřní šavle nekřížily. Dále vyhotovuje táhlo s lankem vedoucím k „wasserklapce“ na vylévání vody ze snížce. S takto upraveným nástrojem jede Sváťa do Kulhánkovy dílny. On a jeho syn zde mají hotový prototyp stojanu. Je to kovový stativ se třemi kulatinovými nohami směřujícími do stran. „Ještě to není ono, je to nestabilní.“ Říká Sváťa. Stojan je tedy opatřen hranatou silnější tyčí, která vede od srdce konstrukce dolů k zemi. Na jejím konci je velké oko, díky kterému může Sváťa stojan přišlápnout nohou pro větší stabilitu. Nástroj se po přišroubování k srdci stojanu musí ještě přitáhnout řemenem, jenž slouží jako tlumič a další stabilizátor, aby se trombon při hře nekýval. Se stavbou stojanu a nástroje musí Sváťovi vždy někdo pomáhat, sám to jednou rukou nesestaví. Později Kulhánek vyrábí další stojan tentokrát dokonalejší. Je mnohem masivnější. Jak říká Sváťa: „Je jako skála!“ Konto založené za účelem sbírky může Sváťa využít znovu a s Přemkem vybírá tentokrát starší trombon, který po úpravě nechává spolu s prvním stojanem na konzervatoři na hraní se svými studenty. Nový trombon s bytelnějším stativem chce mít na koncerty.

9d) Jako dříve

Nepředstavitelné se stalo skutečností a Sváťa již po dvou měsících od amputace může hrát! Doma cvičí, aby vzchopil svůj nátisk. Hrát levou rukou pro Sváťa není problém, ale vrátit nátisk do kondice je obtížnější. Nástroj už nemůže přidržovat podle potřeby a přítlak na nátrubek musí řešit krkem.

Za nedlouho Sváťa opět čekají koncerty. První koncert hraný s výbavou pro levou ruku je s Petr Kořínek Jazz Orchestra v říjnu na jazzovém festivalu ve Vsetíně. Zde sklízí velký úspěch a uznání, jež dávají Sváťovi pozitivní energii na přípravu před významným koncertem v Praze, který se koná již za pár týdnů.

Prosinec 2012. Sváťova žena Marie doma pomáhá s připravováním věcí před odchodem na další koncert. Zapíná svému muži smoking a povídá: „Můžu Ti říct, že jsem opravdu nemyslela, že smoking ještě někdy oblíkneš.“ Sváťa nasedá do svého auta a jednoruč řídí na cestě do Prahy, po které jezdí již přes čtyřicet let. Cílem je Smetanova síň Obecního domu. Je to významný koncert s Českým národním symfonickým orchestrem obohaceným jazzovými hráči, se kterým Sváťa doprovází světovou trumpetovou elitu: Bobbyho Shew a Randyho Breckera. U dirigentského pultu stojí Vince Mendoza. Tento koncert se koná 11. prosince 2012. Sváťa hraje bez trémy a čistě. Oba dva proslulí sólisté šli Sváťovi vzdát hold již během zkoušky v Hostivařském studiu. Další koncerty s big bandy probíhají bez problémů a Sváťa hraje jako dříve jen s jediným rozdílem – nestoupá si na sóla.

Sváťa pokračuje dál ve své profesi hráče a pedagoga na trombon. Nový styl hry stále zdokonaluje. A nad svým zdravotním stavem přemýšlí dobrým způsobem a spíš jen tehdy, když hraje uprostřed kapely, kde vnímá krásné harmonie hudby, což je pro něj jako balzám, díky kterému se jeho vnitřní já cítí jak v bavlnce a zároveň prožívá jistý proces. Tento balzám vytvořený léčivou hudbou jakoby Sváťou procházel a dával pocit, že vše špatné odchází z těla pryč.

O neuvěřitelném příběhu jazzového trombonisty se dozvídají média. Za Sváťou postupně jezdí novináři a redaktoři z předních novinářských a televizních médií. Reportáže s rozhovorem postupně vychází v časopisech a novinách kolujících po celé republice. Redaktoři jezdí ke Sváťovi domu za účelem rozhovoru i s jeho rodinou. Taktéž zavítají do školy a do různých prostředí, aby pořídili záběry lidí, kteří Sváťovi pomohli. O jednorukém trombonistovi, jenž je významnou ikonou českého jazzu, se natáčí tři dokumenty. Ty se pak vysílají v rámci pořadů na dvou televizních stanicích. V obsahu pořadů je zmínka o finanční sbírce na Sváťa, která by byla velkou pomocí při pořizování automobilu s automatickou převodovkou.

Nejvíce je však Sváta vděčný za své zázemí domova. Jeho žena Marie mu ho poskytuje již desítky let pokaždé, když se vrací z turné a z koncertování. Nyní se už tak dost hluboké pouto mezi Svátou a Marií ještě více prohloubilo. Je to přesně padesát let, co spolu vedou společný život, který jim přináší radosti i strasti, jež spolu sdílí či překonávají.

Sváta na Konzervatoři Jaroslava Ježka se svou novou výbavou z dílny „Jan Kulhánek & syn“.

10. Kapitola

Něco končí, něco začíná

10a) Pulec-oktet v novém kabátu

Začíná jaro 2013 a studenti na Konzervatoři J. Ježka se připravují na svá absolutoria a absolventské koncerty. Za Svátou přichází student bass trombonu Zdeněk Němec a ptá se, jestli by mu mohl doporučit některé skladby, ve kterých by mohl jako bass trombonista vyniknout. Svátovi se okamžitě vybaví aranž Perdido, kterou natočili s Pulec-oktetem na albu „V plechovém balení“. V této skladbě vyniká spodní rejstřík Bedřicha Beránka, který v tomto ohledu exceloval. Zdeňkovi se nápad velice zalíbí, neváhá a hned začne shánět noty. Za nedlouho zjistí, že originální notový materiál věnoval sám Pulec u sebe doma Přemkovi Tomšíčkovi. Zdeněk si půjčuje noty na několik skladeb a po sléze organizuje zkoušku v pěti trombonech s rytmickou sekcí. Po přehrání pár prvních skladeb všem naskočí husí kůže z toho, jak dokonale jsou aranže napsány. Jan J. J. Jirucha (jazzový trombonista a skladatel) okamžitě s úsměvem na rtech reaguje: „To musíme hrát v osmi!“ Zdeněk ihned obvolává další trombonisty a dává tak dohromady oktet. Vyhlídka na jeho absolventský koncert se rázem mění na poctu třicátému výročí natočení nejlegendárnější trombonové desky „V plechovém balení“.

Zatímco v Praze nově sestavený oktet srší nadšeností, v Ústí u Košvancových naopak nálada klesla. Svátův zdravotní stav se opět zhoršil. Jeho nevyлéčitelná choroba se opět probouzí a dostává se do celého jeho těla. Sváta však zůstává oddaný hudbě a sedíce ve svém křesle prosí svou ženu, aby mu pouštěla desky různých interpretů a také ty, které on sám natáčel. Jeho velkým přáním je dostat se na Zdeňkův absolventský koncert a opět slyšet dokonalé aranže v podání mohutného zvuku osmi trombonů.

Je podvečer 20. května 2013 a přípravy na koncert vrcholí. V sále Českého muzea hudby se již doladují poslední detaily. Zdeněk se otočí a polije ho studený pot, když vidí, jak Svátů již nemohoucího na nohy doprovázejí kolem ramen jeho syn a žena. Absolvent je jde přivítat s programem koncertu v ruce. Marie se ptá: „Kam si můžeme sednout?“ „Kam je libo, sál je celý volný.“ odpovídá Zdeněk. Avšak Sváta nesměle zareaguje a říká: „Podle akustiky!“

Sál se náhle zaplnil a všichni příchozí čekají, až uslyší aranže dobře známé však po velmi dlouhé době živě a veřejně zahrané. Oktet nastupuje v druhé půli koncertu a sklízí velký úspěch již po první skladbě Perdido, kterou Sváta doporučoval a nastartoval tím u Zdeňka nápad celého projektu. U sólového mikrofonu se střídají významní jazzoví sólisté Štěpán Janoušek a Jan J. J. Jirucha. Po zaznění poslední skladby programu – Lady Be Good – má Zdeněk proslov, při kterém děkuje svým pedagogům a po té, co vysloví jméno Svatopluk Košvanec, nastává bouřlivý a nekonečný aplaus. Jako přídavek hraje oktet nejoblíbenější skladbu Sweet Georgia Brown. Sváta zamačkávájíce slzu v oku

vzpomíná na kamarády, se kterými tuto hudbu hrál, na koncerty a televizní vysílání, během kterých budili v obecenstvu úžas a obdiv. Když Sváťa s rodinou odchází ze sálu, nikdo nemůže přehlédnout jeho zářící oči.

Úspěch koncertu Zdeňka natolik inspiruje, že hodlá navázat na tradici, kterou Pulec, Vitoch, Sváťa a další založili, a bude pokračovat v šíření těchto skvělých aranží ve zvuku osmi trombonů pod názvem Pulec Oktet Tribute.

10b) Volání krajin velebných

Sváťa již nikam nejezdí a je doma v Ústí. Navštěvují ho jeho kamarádi a kolegové, kteří ho po delší absenci chtějí opět vidět a přinést dobrou náladu. Manželka Marie s radostí všechny vítá a i během návštěvy se o Svátu stará. Ten s kamarády vzpomíná na veselé příhody, které spolu zažívali, ale moc toho nenamluví. Po chvíli se unaví a potřebuje odpočívat.

Je 29. května 2013 a mezi muzikanty se šíří smutná zpráva, že Sváťa tuto noc zemřel. Přemek Tomšíček dává dohromady trombonový sextet s rytmickou sekci, se kterým chce Svátovi na pohřbu zahrát. Českou republiku však náhle ochromily velké záplavy a řeky ničí vše, co jim stojí v cestě. I po několika dnech deštivé počasí neustává a skupina několika aut s muzikanty vyjíždí z Prahy směr Ústí nad Labem Střekov. Musí vybrat cestu přes okolní vesnice a louky, protože Labe kulminuje na devět metrů, a jízda okolo řeky není možná.

Před hřbitovem na Střekově plní humanitární dobrovolníci pytle pískem, jež nakládají pro pomoc oblastem zasáhnutým záplavami, a z Prahy právě přijíždí muzikanti v černých oblecích. Když vstoupí do krematoria, nastává až děsivý pocit, když vidí připravený Svátův trombon na koncertním stojanu před jeho rakví. Sál se zaplnil všemi, kteří se přišli naposledy se Svátou rozloučit, a kapela hraje skladbu „You are so beautiful“, kterou Sváťa rád hrál. Sólo tentokrát hraje Přemek. Po této skladbě sálem zní nahrávka TOČRu se Svátovým sólem. Po chvíli rakev začíná pomalu zajíždět do země, s ní se hudba ztišuje a všichni Svátovi naposledy se slzami v očích dlouze tleskají.

↗ Rozloučení se Svátou a naposledy připevněný trombon na stojanu.

↘ „Nejlepšímu sólistovi ČAJF Přerov 1966“. Již při výrobě tohoto ocenění věděli, kdo ji dostane.

→ „Cena Gustava Broma 2009“.

↑ „Cenění Karla Velebného
Osobnost roku 1999“.

→ „Cena barona Schoenecka 2012“.

↗ Sváta na cestách se svou ženou Marií.

↘ Sváta s manželkou a s vnoučaty.

Závěr

Všichni znají pana Košvance jako legendárního jazzového trombonistu se zkušenostmi z TOČRu, Celuly a s mnoholetým sólovým působením ve spoustě big bandů a orchestrů. Rozhovory s panem Košvancem a práce na tomto díle mi otevírají dveře do historie celého jeho života, který je plný zajímavých, veselých ale i smutných příběhů. Některé jsou mezi muzikanty známé jako např. cesta do San Rema o měsíc dříve, a o některých příbězích se neví.

Přišlo mi velice smutné, že pan Košvanec nebyl v TOČRu již za pana Krautgartnera v 60. letech kvůli panu Štolbovy z Jazz Comba, jenž ho přísně hlídal. Nebo že nedostal byt v Praze od ČS Rozhlasu či povolení od Pragokonzertu na sólové reprezentování československého jazzu v Rakousku. Toť úskalí doby za vlády komunistické strany, která sice na jednu stranu měla kladný sklon ke kulturnímu dění, ale zároveň nesmyslně hlídala činnost jazzmanů a vůbec všech lidí, kteří měli blízko k „imperialistickému či kapitalistickému“ stylu.

Velice rád pracuji na vydání knihy a to nejen z důvodů, že sám jsem trombonista a pan Svatopluk – legendární jazzman s dobrým srdcem – byl mým učitelem, ale i proto, že mohu šířit jeho opravdu zajímavý a pestrý život. Život od dětství až do jeho posledních dnů, kdy světu odkryl svou silnou duchovní bytost, jež se neztotožňovala s nemocným tělem nebo s hrůznými myšlenkami o zhoubné nemoci, které by narušovaly mysl, ale naopak se nevzdával a stále pokračoval v životě plném hudby. Totiž hudba a rodina byly pro pana Košvance dva hnací motory, bez kterých by nemohl být.

Prameny

Osobní rozhovory:

Svatopluk Košvanec

Přemysl Tomšíček

Karel Růžička

Petr Kořínek

Milan Svoboda

Martin Šulc

Jan Hála

Václav Kozel

Felix Slováček

Jan Vítek

Televizní reportáže:

Česká televize – Reportéři ČT, 13. komnata

Nova - Víkend